

KP

KYRKPRESSEN

NÄR KONSPIRATIONS- TRON TAR ÖVER

Sidan 8

På jakt efter den försvunna
förbundsarken Sidan 24

Svår byråkrati kring
penninginsamling Sidan 4

Mor och dotter julpyslar
på Instagram Sidan 22

Nödvändig rättsprocess?

»Då får man ett prejudikat och vet vad som gäller.«

NÅGON SOM känner igen sig? Man får en kännbar böteslapp för att foten på gaspedalen vägt lite för tungt då man missat att hastighetsbegränsningen ändrat från 100 till 80. Och tanken slår en: har lagens långa arm inget bättre att sätta sin tid på än detta? Samma tanke när man kommer ut till bilen och ser ett avlångt kuvert under vindrutetorkaren för att man missat att få fram pareringsbrickan. Är det verkligen nödvändigt?

Att ifrågasätta dylik övervakning när man själv drabbas är för många säkert en naturlig – om än väldigt självisk – reaktion. När man läser rapporteringen från rättegången mot Martyrkyrkans vänner är det lätt att drabbas av samma tanke. Detta även om man inte själv har någon insats i ärendet.

VI HAR tidigare rapporterat om polisundersökningen mot Martyrkyrkans vänner och på nyhetsuppslaget finns en notis med kommentar av ordförande Johan Candelin. Det som tydligt framgick under rättegången var att ärendet enbart handlar om huruvida Martyrkyrkans vänner borde ha haft insamlingstillstånd för sin verksamhet, eller om man kan tolka det så att verksamheten enbart riktat sig till föreningens egna medlemmar. Vilket då skulle

innebära att man inte behöver något insamlingstillstånd. Några oegentligheter som skulle handla om att pengar skulle saknas eller skulle ha försörjningsuppdagades inte.

I Österbottens tidnings rapportering från rättegången säger åklagaren: "Det är beklagligt om vi har stora aktörer på välgörenhetsområdet som står utom myndighetsövervakning. Det gör att folk blir misstänk samma."

Det kan man tycka. Ett annat sätt att se på det är att förtroendet för rättsväsendet lider av att man lägger denna mängd resurser på en utredning och en rättegång som endast handlar om var gränsen för begreppet "en på förhand specificerad, begränsad grupp" går. Med tanke på att det finländska rättsväsendet är hårt belastat och brottsoffer i personbrottsmål kan tvingas vänta väldigt länge på rättegång kan man kanske snarare fråga sig om inte människors förtroende för rättsväsendet lider mer av att resurser läggs på ett dylikt ärende.

Å ANDRASIDAN. Med tanke på att den juridiska synen på fallet i nuläget endast bottenar i en tolkning som polisstyrelsen själv gjort i många år, skulle det kanske vara på sin plats att ärendet går ända upp till Högsta domstolen. Då får man ett prejudikat och vet vad som gäller. Men medan den juridiska processen har sin gång blir lidande världen över utan hjälp. De är de största förlorarna i denna process.

Nicklas Storbjörk är ansvarig redaktör på Kyrkpressen.

KP
KYRKPRESSEN

REDAKTIONEN

Ansvarig redaktör, vd
Nicklas Storbjörk
tfn 040 144 6200

Redaktionsansvarig
Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748

Layout
Malin Aho
tfn 040 831 6902

Redaktör
Ulrika Hansson
tfn 040 831 6788

Redaktör
Christa Mickelsson
tfn 050 361 6491

Redaktör
Erika Rönngård
tfn 040 831 6322

Redaktör Österbotten
Johan Sandberg
tfn 040 831 3599

Redaktör
Emelie Wikblad
tfn 040 831 6836

Redaktörer e-post:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi

KONTAKTUPPGIFTER

Redaktionen i Helsingfors
Tölötorggatan 2 B vän. 8
00260 Helsingfors
tfn 040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A, 68600 Jakobstad, tfn 040 831 3599

Utgivare: Fontana Media Ab
Parabild: Malin Aho
Tryck: Botnia Print, Karleby
ISSN 0356-1275

DÄRFÖR FÅR DU KYRKPRESSEN

Kyrkpressens adressuppgifter kommer från församlingarna, som för register över sina medlemmar. Kyrkpressen sänds till alla hem i församlingar som prenumererar på den till sina medlemshushåll. Den är en hälsning från den församling och kyrka du tillhör. Kontakta din församling för adressändringar eller om du inte vill ha KP. Privata prenumeranter kontaktar Kyrkpressen: prenumeration@kyrkpressen.fi - tfn 040 831 6614

PRENUMERATIONSPRISER:

Finland & Norden 60 € Utlandet 84 €

I DETTA NUMMER

Julnjutare x2

Vivian Krokfors och hennes dotter Hanna-Madeleine Andersson är riktiga julmysare. Läs om deras julutmaning!
Sid 22

Efter utbrändheten

Mats och Susan Billmark vill påminna andra om att vi inte behöver vara offer för omständigheterna.
Sid 12

Vad kan vi göra?

Jag tar en promenad med min nioåring. Vi pratar mycket, går långsamt, andas djupt, ser på vattnet. Det hjälper mig lite.
Sid 23

Chifferlösaren

Valter Juvelius hittade ett hemligt chiffer i Gamla testamentet. Så samlade han en expedition för att hitta förbundsarken. **Sid 24**

Avdelningar: Nyheter **Sid 4** / Feature **Sid 8** / Den här söndagen **Sid 14** / På gång i din församling **Sid 15** / På gång i stiftet **Sid 19** / Inkast **Sid 21** / Kultur **Sid 22** / Feature **Sid 24** / Opinion **Sid 30**

www.kyrkpressen.fi

facebook.com/kyrkpressen

instagram.com/kyrkpressen

”Vi behövde inte starta från noll”

Vem är du? När församlingarna slängdes in i den digitala världen gick årets präst, Markus Kartano, vid deras sida.

TEXT OCH FOTO: EMELIE WIKBLAD

Sedan 2009 arbetar **Markus Kartano** som webbpräst i Helsingfors.

– Det är ett intresse jag har haft sedan barn- domen. Jag har tyckt om att greja med datorer och all slags tekniska apparater. I mitt jobb har jag kunnat utnyttja de färdigheterna.

Hur ser jobbet som webbpräst ut?

– Jag sysslar ganska mycket med praktisk handledning för församlingsanställda. Mitt jobb är mest att vara stöd för andra. Arbetet på webben innebär inte bara att en människa finns någonstans – det är en plattform för varje medarbetare att verka på.

Han har varit med och utvecklat webbtjänster och innehåll – till exempel Fisucraft, en spelserver i det populära sandlådespelet Minecraft. Servern upprätthålls av Lastenkirkko och fick år 2016 pris som Årets kristna mediegärning.

– Vi ordnade just ett Natt i kyrkan-evenemang där vi ledare var på plats i spelet och man fick komma med och bygga. Där finns olika verkliga kyrkor uppbyggda, du kan gå dit och bekanta dig med kyrkorummet.

Är du mer präst eller ”webbexpert”?

– Jag har en del prästuppgifter nu och då, men intet lika mycket som när jag jobbat i församling. Men när jag samtalar med människor på olika webbplattformar kommer prästrollen fram.

Hur påverkade pandemin ditt arbete?

– Som tur är gjordes redan före coronapandemin en del videoströmning, vi behövde inte starta från noll, säger Kartano – som ändå fick jobba en del långa dagar i våras.

– Det fanns ett stort behov av stöd. Vi har många församlingar och många anställda. Som tur är finns det kunnande i församlingarna, det finns de som är skickliga på att strömma.

Hurdan är en bra strömmad gudstjänst?

– Det viktigaste är att tittarna hör vad som händer. Om de inte hör vad som sägs är det svårt att följa med. En dålig bild kan man ännu titta på, men ljudet borde vara så bra och tydligt som möjligt.

FRÅN: Föddes i Padasjoki år 1971. Studerade i Helsingfors och blev prästvigd 2001.

GÖR: Webbpräst vid Helsingfors kyrkliga samfällighet.

AKTUELL: Vald till årets präst 2020 av styrelsen för Finlands kyrkas prästförbund.

Han nämner också interaktivitet, som att kunna chatta med en anställd under gudstjänsten, skriva en hälsning eller be om förbön.

– I en ännu mer interaktiv gudstjänst kunde man tänka sig möjligheten att delta som textläsare via Teams eller Zoom.

– Tänk ur tittarnas synvinkel: om något inte intresserar dem går de vidare till något annat. Att rakt av strömma en gudstjänst är inte nödvändigtvis tittarvänligt. Man borde göra innehåll mer på webbens villkor: kortare, mer visuellt.

Hur kändes det att bli vald till årets präst?

– Det var nog överraskande. Men jag är tacksam över att medarbetarna upplevt att mitt arbete varit dem till hjälp och haft betydelse.

Nu när församlingarna sett nyttan och fått erfarenheter av allt vad man kan göra på webben tror och hoppas Kartano att det arbetet får fortsätta. Hans avslutande råd är att våga testa och ge sig lov att misslyckas.

– Man lär sig bäst genom att göra, är mottot. Utnyttja också församlingsbornas kunnande.

– Det viktigaste är att vi förmedlar atmosfären från kyrkorummet, även om det inte är tekniskt perfekt. Kanske det ändå är medmänskligheten som är det centrala när vi har kontakt med människor via webben.

Hur lätt är det att ge pengar – och ta emot?

Stöd till diakoniarbetet behövs, men lagen om penninginsamling gör det hela krångligare. – Kollekterna har minskat mycket det här året, säger ekonomichef Frej-Erik Sikström.

TEXT: **ULRIKA HANSSON**

Att stöda diakoniarbetet i den egna församlingen kan kännas som ett tryggt sätt att donera pengar. Men det är inte så lätt alla gånger.

– Om ett kontonummer syns på församlingens hemsida med en uppmaning om att betala in en donation så har det ansetts olagligt om man inte har ett insamlingstillstånd, säger lagfarne assessorn i Borgå stift **Lars-Eric Henricson**.

Kollekt som tas upp under en fysisk gudstjänst är okej, liksom om en enskild person kontaktar församlingen för att bidra.

– Men vi har så bråttom hela tiden, så vi ska vara verkligt intresserade av det vi vill understöda om det kräver att vi är aktiva för att donera pengar, konstaterar Henricson.

Vad kan församlingarna göra?

I Korsholms kyrkliga samfällighet grundades en diakonifond i varje församling och ansökte som samfällighet om ett insamlingstillstånd. Ansökningsprocessen tog cirka två månader.

– Tillståndet kostade 300 euro och är i kraft tills vidare. Vi ansökte för att få sätta ut ett bankkontonummer på hemsidan och i annonseringen, säger ekonomichefen i Korsholm **Frej-Erik Sikström**.

– Det var inte så krångligt egentligen, men ganska mycket byråkrati. Polisen ska bland annat ha bokslut, verksamhetsplan och kopior av fondens stadga.

– Kollekterna har minskat mycket detta år på grund av coronasituationen.

Henricson ser realiteterna för vad de är.

– Det kan kännas ohemult med tillstånden i den här situationen, men det kan inte hjälpas. Eftersom man har försökt gallra bort suspekta insamlingar är det bättre att vara strikt.

I Malax församling planerade man att ordna en småskalig insamling inför satsningen ”Julhjälpen”. Då kostar tillståndet en femtiolapp och är i kraft i tre månader. De insamlade medlen får inte överstiga 10 000 euro.

– Bidragen går i första hand till julmatkassar och julklappar till dem som har det svårt.

Lars-Eric Henricson och Pirjo Pihlaja. FOTO: ARKIV OCH KYRKANS BILDBANK / MARKKU PIHLAJA

Vi tänkte först ansöka om tillståndet som församling, men började fundera på hur det ska bokföras och om det blir strul. Så vi bestämde att insamlingen får ordnas av tre privatpersoner, berättar tf. diakon **Jenni Broo**.

Församlingen får inte vara en synlig part i insamlingen eftersom den inte äger tillståndet.

– Det fick inte stå på affischen att församlingen distribuerar matkassarna. Det är synd, för folk känner till församlingen och kyrkan. Visst är det bra att man är noga, men lite krångligt är det ändå. Vi får fundera hur vi gör ett annat år.

Hon efterlyser också mer stöd i byråkratin.

– Vem ska ge det? Vem kan man prata med?

Kyrkostyrelsen försöker informera

Pirjo Pihlaja, jurist vid Kyrkostyrelsen, säger att man vid årets början skickat ut information om penninginsamling i ett rundbrev till församlingarna.

– Vi har naturligtvis svarat på frågor, men det är inte Kyrkostyrelsens uppgift att se till att enskilda penninginsamlingar kommer igång.

– Kyrkans centralfond kan inte ansöka om ett penninginsamlingstillstånd som skulle gälla alla församlingar. Det är endast en samfällighet eller en församling, som inte hör till en samfällighet, som kan ansöka om tillstånd.

Och det är endast diakonin som får stödas.

– Och exempelvis en enskild familj som hamnat i akuta svårigheter. Men medlen får inte gå till att upprätthålla samfällighetens lokaler, eller till att täcka kostnader för personal, begravningsväsendet eller folkbokföringen.

TIPSA OSS!

Har du ett nyhetstips?
Epost:
redaktionen@kyrkpressen.fi
Telefon:
040 831 6902

»Att donera pengar kräver egen aktivitet.«

När kollektpengarna uteblir finns det skäl att fundera på alternativ.
FOTO: ARKIV/CAROLINA HUSU

Kyrkostyrelsen och stiftens i konflikt

När stiftsfullmäktige samlades till sitt första möte hade de bara en fråga på agendan: att förkasta kyrkans fastighetsstrategi.

TEXT: **SOFIA TORVALDS**

– Vi anser att förslaget till fastighetsstrategi ska förkastas till alla delar, säger stiftsfullmäktiges ordförande **Anita Ismark**.

Fastighetsstrategin ska behandlas av Kyrkostyrelsens plenum den 15 december. I Kyrkostyrelsens plenum sitter representanter från de olika stiftens. Borgå stift representeras av **Åsa A Westerlund** och **Monica Heikel-Nyberg**. Heikel-Nyberg är också prästassessor vid domkapitlet i Borgå stift.

»Vi har förlorat förtroendet för konsulten.«

Hur tungt väger ert utlåtande i Kyrkostyrelsens plenum?

– Jag tror att Kyrkostyrelsens plenum tar till sig vårt utlåtande och utlåtanden från andra stiftsfullmäktige. Vi är samfällt – i alla stift – överens om att fastighetsstrategin bör förkastas, säger Ismark.

Lars-Eric Henricson, domkapitlets lagfarne assessor, påpekar att fastighetsstrategin får hård kritik också från alla andra domkapitel.

– Vi har förlorat förtroendet för den konsult som Kyrkostyrelsen använt sig av, säger han.

Biskop **Bo-Göran Åstrand** säger att alla domkapitel inte är lika kritiska som domkapitlet i Borgå stift, som alltså anser att strategin ska förkastas.

– Men alla är kritiskt inställda.

Hur kommer det sig att stiftens och Kyrkostyrelsen är på kollisionskurs? Varför gick det så här?

– Man kan säga att informationsgången om de enskilda stiftens situation borde ha varit betydligt bättre mellan Kyrkostyrelsen och stiftens, säger biskop Bo-Göran Åstrand.

– Här ser man hur det går när man från början inte slår sig ner kring samma bord och frågar vad alla parter anser och hur man ska gå vidare. Därför har vi nu en ganska spänningsfylld situation mellan Kyrkostyrelsen och stiftens. Vi har inte diskuterat

tillsammans, utan fått en konsult på besök, säger Åstrand.

Landar på olika summor

Domkapitlet och stiftsfullmäktige har en annan syn än Kyrkostyrelsen på det mesta som gäller Borgå stift. Kyrkostyrelsens fastighetsstrategi går kort sammanfattat ut på att domkapitlen i de olika stiftens i framtiden ska arbeta i aktivitetsbaserade kontor – helst i hyrda utrymmen. Alltså rekommenderar kyrkostyrelsen att kyrkan ska göra sig av med domkapitlets hus från år 1759, och i stället hyra moderna kontorslokaler i Borgå.

– De löpande kostnaderna för domkapitelshuset är cirka tre euro per kvadratmeter per månad, vilket är väldigt billigt jämfört med hyresnivån i Borgå, som är cirka femton euro per kvadratmeter. Det betyder ju att kostnaderna skulle stiga med det femdubbla i sådana hyresutrymmen, säger Ismark.

Också vad gäller utgifterna för biskopsgården – som kyrkan hyr av Borgå stad – landar de på helt olika summor.

Dessutom ser de helt olika på domkapitelshusets kulturhistoriska värde. Kyrkostyrelsen anser inte att det är kyrkans uppgift att upprätthålla den kulturhistoriska helhet som bildas av domkyrkan, biskopsgården och domkapitelshuset.

– Det är värt att notera att domkapitelshuset är det äldsta ämbetshuset i Finland som fortfarande är i ursprungligt bruk, säger Lars-Eric Henricson.

Domkapitelshuset är byggt år 1759. Enligt Kyrkostyrelsens plan skulle Borgå domkapitel senast år 2027 tvingas ge upp lokaler och i stället hyra någon annanstans.

Stiftsfullmäktige poängterar att kyrkan, biskopsgården och domkapitlet bildar en kulturhistoriskt värdefull helhet. FOTO: ALEXANDRA GRÖN

FOTO: PRIVAT OCH PIXABAY

– Min längtan är att få hjälpa människor igen, säger Johan Candelin.

"Vi handlade i god tro"

Två styrelsemedlemmar från Martyrkyrkans vänner, den ena **Johan Candelin**, anklagas för att ha brutit mot penninginsamlingslagen när de samlat in pengar till nödställda i bland annat Myanmar.

– De här senaste två åren har varit fruktansvärt tunga för mig, och jag har mått dåligt, säger Johan Candelin.

Han har samlat in pengar till nödställda i 38 år. – Sedan sätter polisen en plötsligt i fängelse i tre dagar. Jag har också blivit telefonavlyssnad, dataavlyssnad och avlyssnad i kyrkan, eftersom det funnits en misstanke om penningtvätt. Det känns som att ens livsverk hamnat under tåget.

Domen i målet föll den 7 december, efter att denna tidning gick i tryck. Läs om hur det gick på www.kyrkpressen.fi.

FOTO: ARKIV/JOHAN SANDBERG

– Det avgörande var den formella utbildningen, säger Jockum Krokfors.

Valet av församlingspedagog står fast i Jakobstad

Valet av församlingspedagog i Jakobstad svenska församling rivs inte upp. Församlingsrådet har enhälligt konstaterat att beredningen och beslutet gått korrekt till.

I november valdes **Alaric Mård** till tjänsten. **Frank Wikblad** som jobbat som ungdomsarbetsledare och som också sökte tjänsten ville att rådet skulle redogöra för beredningen av valet.

– Alla tre sökande har erfarenhet av jobbet. Det avgörande var ändå den formella utbildningen, säger kyrkoherde **Jockum Krokfors**.

Alaric Mård är teologie magister och behörig att undervisa i religion och psykologi. De båda andra saknar formell examen.

Församlingens ungdomar har samlat sjuttio namn på en lista till stöd för Wikblad.

Ingen ensamrätt

Evangelisk-lutherska församlingars sätt att definiera sig utåt får kritik för att exkludera andra kristna samfund. – Vi ser det från medlemmarnas synvinkel, svarar Stefan Forsén vid Helsingfors kyrkliga samfällighet.

TEXT: **EMELIE WIKBLAD**

Hur de evangelisk-lutherska församlingarna i Helsingfors talar om sig själva utåt – namnet "Kyrkan i Helsingfors" och uttryck som "Helsingforsbornas kyrka" i kampanjtext – har väckt besvikelse bland andra kyrkor och församlingar som verkar i Helsingfors.

Baptistpastor **Jani Edström** hör till dem som uppmärksammat det här (se insändare på sidan 31). Han berättar att han blev kontaktad av människor som kände frustration över att saker som flera gånger påtalats i det ekumeniska samarbetet fortsätter dyka upp i nya former.

– Det finns en diskrepans mellan Evangelisk-lutherska kyrkans officiella ekumeniska linje och det som händer på lokalplanet, säger Edström, som har lång erfarenhet av det ekumeniska arbetet, bland annat från en period som Ekumeniska rådets generalsekreterare.

Han har märkt att också många lutherska präster reagerat på samma sätt på hur deras kyrka valt att marknadsföra sig. Att använda namnet "Kyrkan i X" är inte unikt för Helsingfors.

– En av ekumenikens viktigaste principer är det lokalekumeniska – att kyrkan är vi kristna på samma ort, påpekar Edström.

Att då välja ett namn som exkluderar i sin inklusivitet rymmer inte med över 100 år av ekumenik och de goda relationer som råder mellan kyrkorna.

– Jag tror ju inte det ligger någon illvilja bakom det här.

Det handlar mer om att man helt enkelt bara ser sitt eget perspektiv – något speciellt majoritetskyrkorna lätt råkar ut för, anser han.

Han påpekar att kritiken i en sådan här fråga kan ses som ett uttryck för att vi i Finland har goda ekumeniska relationer.

– När det fungerar bra vill man att det ska fungera ännu lite bättre.

Frågar vad alternativet skulle vara

– Är det okej att vi för våra teologiska diskussioner ut till människor, när vi egentligen ska möta dem med evangeliet? frågar **Stefan Forsén**, direktör för det gemensamma församlingsarbetet vid Helsingfors kyrkliga samfällighet.

Han försvarar samfällighetens val att använda namnet Kyrkan i Helsingfors med att de när de i tiden utvecklade sitt varumärke

» Våra medlemmar tänker inte i främsta hand på att de är medlemmar i en viss församling, utan de tänker att de hör till kyrkan.«

på att vara Kyrkan

Namnet "Kyrkan i Helsingfors" fungerar marknadsföringsmässigt, anser Stefan Forsén, men mindre bra ur ett ekumeniskt perspektiv enligt Jani Edström. FOTO: ARKIV/ERIKA RÖNNGÅRD OCH NICKLAS STORBJÖRK

sett saken från medlemmarnas synvinkel, inte ur en teologisk vinkel.

– I alla de undersökningar som vi har gjort har vi konstaterat att våra medlemmar i främsta hand inte tänker på att de är medlemmar i en viss församling, utan de tänker att de hör till kyrkan.

– I det sammanhang där vi diskuterar på ett teologiskt plan, för ekumeniska diskussioner, är det klart att vi inte har något problem med att tala om att vi är en evangelisk-luthersk kyrka.

Hans erfarenhet är att "evangelisk-luthersk" inte säger människor i allmänhet något.

– Hittills är det ändå så att merparten av de som bor i Helsingfors tänker på de evangelisk-lutherska församlingarna som kyrkan. Vi får också ta stryk för allt det som människor säger "i kyrkans namn".

På riksnivå används ändå Ev.luth. kyrkan i Finland.

– Kyrkostyrelsen har inte på samma sätt ett behov av att möta församlingsmedlemmar som vi har. Kyrkostyrelsen betjänar församlingarna och stiftet i första hand. Där är det kanske helt okej att man i sitt material lyfter fram det på ett annat sätt.

Forsén säger att han har förståelse för att det här är en fråga som väcker känslor, men frågar samtidigt vad alternativet skulle vara.

– Menar man verkligen att vi borde gå ut med "Helsingfors evangelisk-lutherska församlingars kyrkliga samfällighet"? Det är inte fråga om att vi skulle skämmas för vad vi är utan det är en fråga om vad som är användbart. Kommer någon med ett bra förslag kunde vi kanske överväga det.

Mari Leppänen blir biskop i Åbo

Finlands lutherska kyrka har fått sin tredje kvinnliga biskop. Mari Leppänen blir biskop i Åbo ärkestift.

TEXT: KP

Stiftsdekanen **Mari Leppänen** valdes förra veckan till ny biskop i Åbo ärkestift. Enligt det preliminära resultatet fick Leppänen 565 av de avgivna rösterna medan motkandidaten **Jouni Lehikoinen** fick 457 röster i valets andra omgång.

Mari Leppänen (född 1978) fick därmed 54,6 procent av rösterna. Kyrkoherden i Mikaelin seurakunta i Åbo Jouni Lehikoinen (född 1961) fick 45,1 procent. Valdeltagandet uppgick till 86,8 procent.

Mari Leppänen prästvigdes år 2012. Hon har varit stiftsdekan i Åbo ärkestift sedan 2019. Hon har tidigare arbetat bland annat som biskopens specialrådgivare, projektchef för församlingsvalet vid Kyrkostyrelsen och som präst i församlingen i Lundo.

I biskopsvalet var 1 194 röstberättigade. Hälften av dem var präster och lektorer i ärkestiftet, hälften lekmanneelektorer.

Den nya biskopen tillträder i februari 2021. Hon vigs till biskop i Åbo domkyrka den 7 februari. Åbo ärkestifts nuvarande biskop **Kaarlo Kalliala** går i pension 31.1.2021.

Mari Leppänen är den tredje kvinnan som valts till biskop i Finlands evangelisk-lutherska kyrka. Den andra kvinnan som för tillfället innehar biskopsämbetet är Esbo stifts biskop **Kaisamari Hintikka**. Finlands första kvinnliga biskop **Irja Askola** gick i pension år 2017 från Helsingfors stift.

Mari Leppänen prästvigdes år 2012.

FOTO: KYRKANS BILDBANK / ANTTI PARTANEN KAFTOR OY

Starka ledare, enkla svar

Kyrkoherde Daniel Björk har blivit orolig. Han ser tecken på att vissa kristna lockas mer av auktoritära ledares konspirationstankar än av vanlig, tråkig demokrati. – Men vi måste stå emot.

TEXT: **SOFIA TORVALDS**

I förra numret av Kyrkpressen skrev Daniel Björk, kyrkoherde i Petrus församling, en kolumn. I den frågade han sig om kristna förlorat sitt demokratiska immunförsvar.

Han skrev den för att han blivit orolig. Han ser själv och han hör av andra att vanliga kristna – människor han känner – tilltalas av budskap från starka, karismatiska ledare, till exempel Donald Trump – liksom Heddas vän i vår intervju här intill.

– Jag tycker inte att det är konstigt att vi människor tilltalas av starka ledare med enkla svar. Det finns alltid en sådan lockelse. Men vi måste stå emot den, säger han.

Han vill inte döma någon som trillar i den gro-

pen. Det är svårt för oss att acceptera att världen är komplicerad, att saker – som en pandemi – bara sker. Då kan det kännas rätt att söka sig till en alternativ förklaringsmodell.

När det gäller budskap från ledare fäster vi oss lätt vid detaljer, vid sakfrågor. Om vi själva anser att abort är förkastligt och om Trump är emot abort – då tänker vi att han måste ha rätt också i andra frågor.

– Vi har en tendens att antingen idealisera eller demonisera våra ledare. Vi skulle så gärna vilja tro på en ledare som nästan är ofelbar.

Ledarens motståndare målassedan upp som fruktansvärda, katastrofala, onda.

– Men det finns ett annat sätt att se på världen. Det behöver inte vara utifrån motsättningar och fiendebilder. De flesta är inte ”goda” eller ”onda” utan alldeles vanliga människor.

Demokrati är inte häftigt

Auktoritära ledare lever på att bygga upp en stämning av hot. Så också till exempel Donald Trump. ”Det finns någon bakom kulisserna som vill förstöra vårt land.”

Man är särskilt beredd att lyssna till ett sådant budskap då allt verkligen känns hotfullt och osäkert – till exempel under en pandemi eller när man känner att samhället förändras snabbt och i fel riktning.

– Men vi behöver behålla vårt demokratiska immunförsvar. Som kristna anser jag att vårt ansvar för det här immunförsvaret är ännu större än andras.

Daniel Björk har studerat historia vid Åbo

Daniel Björk har jobbat som lärare i historia – och idag hör han röster som påminner om röster ur det förflutna. FOTO: CAROLINA HUSU

»Att bygga grunden för ett gott samhälle är sällan häftigt.«

Akademi och Stockholms universitet. Historien visar tydligt att det finns två sätt att organisera ett samhälle: det demokratiska och det diktatoriska.

– Den diktatoriska ledaren känner man igen på språket. Han underblåser rädsla och oro och skapar fiendebilder.

Det demokratiska språket kan kännas tråkigt i jämförelse. Där accepterar man att det mesta inte är svart-vitt, utan snarare grått. Det finns en massa utmaningar som måste lösas.

– Att bygga grunden för ett gott, demokra-

ILLUSTRATION: MALIN AHO, BILDER PIXABAY

tiskt samhälle är sällan häftigt eller attraktivt. Man lyssnar, man kommer överens om gemensamma spelregler, man kompromissar. Man motverkar nepotism och korruption genom byråkrati.

Är vi faktiskt blinda?

Han undrar om en del idag förlorat sin demokratiska läskunnighet. Som ett exempel näm-

Forts. på följande sida. ►

”Andra börjar ta avstånd från dem”

Har du en konspirationsteoretiker i din omgivning? Hedda berättar hur det känns när en kär människa förvandlas. – Den tilltro vi haft till varandra börjar försvinna mer och mer.

HEDDA BERÄTTAR att hennes goda väninna är närmast fanatisk kristen, något som kanske följt med henne från barndomen.

– Hon tolkar Bibeln enligt bokstaven och det gör hennes man också. Det bidrar till att de i många frågor är mycket fördömande. Deras barn har hängt med dem till kyrkan de tillhör och tänker på ungefär samma sätt.

Hedda brukar försöka undvika sådana samtalsämnen som skulle kunna påverka vänskapen negativt, eftersom de är av så olika åsikt gällande många saker.

– Vaccinmotståndare har min väninna varit länge, och barnen är inte vaccinerade. Hon och hennes familj tror inte heller på att människan påverkat klimatförändringen.

NÄR DONALD TRUMP steg in på den politiska scenen blev vännen stor Trump-anhängare, eftersom hon uppfattar honom som djupt kristen.

– I och med det amerikanska presidentvalet och coronapandemin tycker jag att konspirationsteorierna riktigt blommat upp. Min vän länkar nästan dagligen till konspirationsteoretiska artiklar på Facebook och en till synes trogen skara, som hon hittat, ackompanjerar.

Hedda är bekymrad över sin väns förvandling.

– Det handlar om människor jag delat glädje och bekymmer med, människor jag haft förtroende för. Nu börjar jag misstro deras omdöme. Den tilltro vi haft till varandra börjar försvinna mer och mer. Jag ser själv vad som händer med dem som blir ensamma och umgås allt mer med andra som tror likadant: engagemanget i alternativa medier bara ökar. Hela deras familj påverkas ju av det här, också barnen. Andra människor börjar ju ta avstånd från dem.

HON TYCKER att hennes vän blivit alltmer cynisk. Förr fanns det värme och medmänsklighet i henne, nu börjar den försvinna.

– Teorierna blir liksom viktigare än allt annat. Det har ingen betydelse att någon dör i covid-19, för det är ”bara en vanlig influensa”. Jag ser något cyniskt i det resonemanget.

Det blir inte diskussion, det blir monolog.

– När min vän lägger ut texten lyssnar jag mest. Jag har ju sett att det inte är någon idé att komma med motargument. Hon har fakta och står för sanningen, vi andra ser inte vad som är i görningen, tids nog kommer vi att vakna, säger hon.

Mycket av vad vännen pratar om har Hedda förstått finns i QAnon: vaccinsmotstånd och coronamotstånd – och munskydd ska man absolut inte ha på sig.

– Armbågshälsningen är heller inte bra, för att sticka ut armbågen handlar ju egentligen om att man vill skada någon, säger hon. Bakom det mesta verkar hon tro att det finns en hemlig agenda.

»Bakom det mesta verkar hon tro att det finns en hemlig agenda.«

SJÄLV SER Hedda i sitt Facebookflöde att den här typen av tankar finns på många håll i Svenskfinland idag.

– Det är illa, för ju mer de sprider sig, desto allvarigare blir det för samhället, tänker jag. Då drabbas särskilt de som inte har en så trygg plattform att stå på eller en stor vänskapskrets. Ungdomar kan radikaliserar.

Vet du varför din vän glidit åt det här hållet?

– Det är svårt att säga, men det kan ha att göra med hennes ganska introverta läggning och sedan tidigare lilla vänskapskrets.

(För att skydda den intervjuade och hans relationer låter vi hen vara anonym.)

ner han evangelikala kristna och abortfrågan.

– Om en person – enligt vår egen åsikt – har rätt i en fråga, kan vi faktiskt svälja att den personen utövar ett auktoritärt ledarskap, utmålar fiendebilder, samlar omkring sig enbart ja-sägare och släktingar? Är vi faktiskt blinda för det här?

Vi kristna, menar han, får aldrig tänka att ändamålen helgar medlen.

– Vägen dit är lika viktig som målet.

Han ser på det så här: det finns alltid personer i vår värld som är redo att stiga fram och bli diktatorer.

– Men vi som samhälle måste välja vem vi släpper fram.

Han tar till en drastisk parallell: Om vi levte då Hitler kom till makten år 1932, och om Hitler enligt oss haft rätt i en sakfråga – skulle vi då ha tyckt att det är rätt att rösta på honom?

Han påpekar att de som verkligen var övertygade nazister i trettioalets Tyskland i själva verket var ganska få.

– Men de behöver inte vara många. Sociologer säger att om 3,5 procent av befolkningen målmedvetet och fokuserat driver en fråga, då kan de förändra hela samhällets riktning.

»Det är relationen först och samtalet sedan.«

Först relation, sedan samtal

Säg att någon vi känner – som Heddas vän i texten intill – lockas av en auktoritär ledares budskap och börjar tro på teorier som miss-
tänkliggör myndigheter, forskare och mediciner – vad gör vi då?

– Jag tror att vi borde tänka på att upprätthålla en relation, inte döma, skälla på eller idotförklara, säger Björk.

Det som krävs är en investering i relationen eller personen.

– Vi borde kanske – särskilt vi kristna – försöka sluta ändra på folks åsikter om det är människor som vi inte bryr oss om. Det är väldigt sällan någon ändrat sin åsikt efter en debatt i sociala medier, där vi står långt ifrån varandra och ropar.

Först när vi investerat i relationen kan vi bjuda in till samtal.

– Ett första steg är att den människa vi försöker nå går med på att lyssna till en annan röst och inte bara läser sina egna sajter. Man kan kanske utbyta länkar: läser du en av mina så läser jag en av dina. Sen kan vi samtala.

Han menar att det visserligen hjälper att vara påläst gällande den fråga som debatteras, men det är inte det som är det avgörande.

– Det är relationen först och samtalet sedan.

Processen kan likna den sorts avprogrammering som sker när en människa ska lämna en sekt eller något annat slags tankekollektiv där man bara fått tänka på ett visst sätt.

– Nya sätt att tänka kan du bara hitta på en trygg plats med människor som verkligen bryr sig om dig.

Det är viktigt att förstå att vi alla är mottagliga för desinformation, säger forskare Katja Valaskivi.

TEXT: EMELIE WIKBLAD

”Vi är alla potentiella konspirationstroende”

Konspirationsteorier är ett mycket gammalt fenomen. De har spridits i många olika syften. Men vem som sprider konspirationsteorier och vilka deras motiv är blir en komplicerad fråga att svara på – särskilt när vi rör oss på nätet.

Det säger **Katja Valaskivi**, medieforskare och biträdande professor vid Helsingfors universitets teologiska fakultet, som leder forskningsprojektet *Salaliittoteorioiden politiikka*.

Om du ser att en bekant delar länkar till konspirationsteoretiskt innehåll är hen knappast del i någon kampanj, utan har helt enkelt tilltalats av budskapet som framförs, säger hon.

– Det finns också människor som delar saker som upprör dem. Syftet är att säga: se nu vilka hemska saker som sprids!

Oberoende syftet bidrar varje delning och klick till att lyfta innehållet högre upp i flödet.

Samtidigt har man också kunnat bevisa att ett flertal länder de senaste åren medvetet producerar desinformation för att påverka internationell politik – exempelvis Ryssland under det amerikanska presidentvalet 2016. Här är det långsiktiga målet att skapa förvirring och destabilisering genom att rubba medborgarnas förtroende för samhällsinstitutionerna.

Samma sak sker inom länder. I USA har anhängare till Trump delat konspirationsteoretiskt material och andra sorters falsk informa-

tion i relation till presidentvalet.

– I det politiska spelet på den här nivån är konspirationsteorier och desinformation mycket starkt sammanflätade, säger Valaskivi.

Finns det en viss typ av människor som lättare börjar tro på konspirationsteorier?

– Människans specifika psykologiska egenskaper, hur våra samhällen är uppbyggda, vår mediekontext, gör oss alla utsatta – vi är alla potentiella konspirationstroende, säger Katja Valaskivi.

Vi människor tenderar att se de saker vi vill se eller som bekräftar det vi redan vet. Det här sker omedvetet: vår begränsade uppfattningsförmåga gör att vi lättare lägger märke till saker som är betydelsefulla för oss.

En annan mänsklig egenskap – som var till stor nytta när vi skulle överleva ute i naturen – är att vi strävar efter att identifiera mönster: en häst i molnen, ansikten i vardagliga objekt. På så sätt tilldelar vi saker betydelse.

Lägg sedan till att när vi människor bildat oss en uppfattning om någon sak eller företeelse är den uppfattningen väldigt motståndskraftig. I synnerhet om den delas av människor i vår omgivning och vi hör samma sak om och om igen. Något som förstärks ännu mer på sociala medier, eftersom de är programmerade att ge oss mer av sådant vi tidigare frågat efter. När någon sedan kommer och ifrå-

gasätter vår uppfattning bidrar det bara ännu mer till att förstärka den.

– De här är drag som finns i oss alla. Det är viktigt att förstå att vi alla är mottagliga för desinformation.

Skillnaderna människor emellan – att något som är uppenbart falsk information fören inte är det för en annan – hör ihop med faktorer som mediefostran, hur man använder källkritik och den sociala kontext man lever i.

Konspirationstro och religion

Den gemensamma grunden för många konspirationsteorier är tanken om en hemlig makt som härskar, en dold sammanslutning som har förmågan att styra över världen – på ett närmast gudomligt sätt. I den här berättelsen finns även de goda människorna, som kan utmana det onda världsherraväldet.

– Det här är en klassisk myt, säger Katja Valaskivi. Dessutom innehåller de här berättelserna ofta tankar om en Messias, en frälsare.

– Vi försöker förstå dels hur konspirationsteorier används i politiken, dels hur de cirkulerar från plattform till plattform och drar nya grupper av människor till sig, säger Katja Valaskivi. FOTO: JONNE RENVALL

För många konspirationsteorier gäller också att om man skrapar lite på ytan så hittar man drag av antisemitism.

Andra religiösa drag är väntan på en förändring som kommer att ske. Här finns paralleller till Uppenbarelseboken och en strävan att tolka hemliga tecken som är typiskt inte bara för kristna traditioner.

– Man kunde kalla det en nyans av exegetik.

Ett exempel på kopplingen mellan religion och konspirationstro kan hittas bland evangelikala riktningar i USA. De har sina rötter i människor som lämnade Europa som religiösa flyktingar. Här finns alltså en stark historia av att vilja skydda sin tro och sitt sätt att utöva den samt en redan existerande missstro mot staten.

– Att den här polariseringen mellan staten och den egna religiösa gruppen finns föder det forskare kallar en konspiracistisk världsbild.

Farorna med konspirationsteorier

– Det som är svårt och spännande med konspirationsteorier är att de alltid innehåller ett korn av sanning. Det gör dem också farliga.

När konspirationsteorier sprids kan de bidra till att demonisera motparten. Det är enligt Valaskivi den största faran. Först skapas en motståndare, motstånd-

aren utmålas som farlig och omänsklig – till slut är alla medel tillåtna för att övervinna dem. På så sätt kan konspirationsteorier användas för att eskalera folkmord eller provocera människor till att ställa sig mot varandra på gatorna.

– Det här är en mekanism som kan leda till, och som vi också sett leda till, att ondskan eskalerar: i Myanmar har Facebook använts för att rättfärdiga ett systematiskt folkmord, i Rwanda användes radion.

På det här sättet kan konspirationsteorier få långtgående verkningar på människors förtroende för demokratin och samhället.

Vad kan vi göra åt att konspirationsteorier sprids? är en fråga Katja Valaskivi ofta får. Hon säger att det bästa du kan göra är att själv hålla dig från att sprida dem. Problemet

är förstås att känna igen falsk information. Hennes råd är att undvika sådant som provocerar.

– Om något upplevs väldigt provocerande är det troligen gjort så med avsikt, för att det ska spridas.

Det är betydligt besvärligare att påverka andra. En internaliserad konspirationsteori är svår att tillbakavisa med fakta. Om det gäller en person i din närhet är det bästa att försöka orka diskutera och lyssna – via Twitter eller Facebooktrådar är diskussioner som de här svåra att föra.

– Kanske det viktigaste är att ha förståelse för att någon sak kan vara faktamässigt felaktig, men känslomässigt sann. Och om något är känslomässigt sant för den här personen kan hen inte övertygas med fakta – för hen har fortfarande den här känslan.

Svaret på framlagda fakta blir antingen att personen ifrågasätter källans trovärdighet eller får orsak att säga: Där ser man nu hur djupt den här konspirationen går!

Att lyssna med empati tänker hon är den bästa – och svåraste vägen framåt – när det gäller vilket som helst ämne som lätt orsakar konflikt.

– Det är också bra att korrigera felaktig information och stå upp mot tankar som förminskar andras människovärde, tillägger hon.

Det här är stora krav att ställa på de närstående, inser hon. Det är mänskligt att undvika samtalsämnen som kan leda till obekväma situationer. Men uppmärksamhet är en stark valuta i vårt samhälle, där alla har potential att ha en röst. Att vilja bli hörd är en stark motivator – men lyssnandet är en bristvara.

»Om något upplevs väldigt provocerande är det troligen gjort så med avsikt, för att det ska spridas.«

Susan och Mats Billmark drabbades båda av utbrändhet. Det fick dem inse att de aldrig stannat upp och funderat över vems liv de egentligen levde – sitt eget eller någon annans?

TEXT: ERIKA RÖNNGÅRD

Vi behöver prata om hur vi mår

Vi vill få människor att förstå att man kan påverka sitt liv. Man behöver inte vara offer för omständigheterna, säger **Susan Billmark**.

– Vi lever ju ett vanligt Svensson-liv. Det gör att vi kan fungera som exempel på hur ett vanligt liv kan fungera bättre, säger **Mats Billmark**.

Mats och Susan Billmark har båda drabbats av utbrändhet för omkring tjugo år sedan.

– Då levde vi väldigt hektiskt. Vi var småbarnsföräldrar, jag var företagare och Susan jobbade heltid. Hjulen snurrade i 200 kilometer i timmen, säger Mats.

På den tiden utgick de från en ganska odefinierad föreställning om hur livet ska se ut.

– Man ska bo i hus och ha bil, båda ska ha jobb, man ska åka utomlands och man ska ha 2,3 barn. Vi hade ingen kunskap om att stanna upp och fundera – lever vi som vi själva vill? Eller lever vi som våra föräldrar, eller som vi ser att grannarna gör? säger Susan Billmark.

När de väl började fundera över hur de ville leva insåg de att de behövde förändra det mesta. Mycket handlade om att ta kontroll över ekonomin – att leva billigare för att få tid att leva.

– Vi hade ett för stort och dyrt hus som vi sålde, och vi sålde våra två nya bilar och köpte en billig begagnad bil. Vi sade upp prenumerationer på tidningar som vi inte hann läsa. Vi var så trötta att vi sällan orkade laga mat, så vi köpte mycket färdigmat. Det blev också dyrt, säger Mats Billmark.

I och med att de först blev sjukskrivna och sedan bytte jobb började de vara hemma mer än tidigare.

– Det gav en helt annan livskvalitet när jag kunde vara hemma på helgerna, säger Mats Billmark.

Paret Billmark har förståelse för att det kan kännas svårt att sätta igång med stora förändringar i livet. De rekommenderar att man låter förändringarna ta tid, tar en sak i taget och börjar med något som känns enkelt.

– Hitta något i ditt liv som känns för kostsamt, eller ett val som inte grundat sig i din egen magkänsla. Ersätt det med något annat: något som är enkelt, och se vad som händer. Vi inbillar oss ofta att olika hemska saker ska hända, men de gör sällan det, säger Susan Billmark.

»Gå inte in i rollen av "jag klarar inte av det här".«

– När man märker att en liten förändring ledde till något gott ger det energi och stimulans att fortsätta med lite större förändringar, säger Mats Billmark.

– Nyckeln är också att man är snäll mot sig själv. Gå inte in i rollen av "jag klarar inte av det här", säger Susan Billmark.

Vi kanske är rädda för vad andra människor ska tro om oss om vi väljer att leva enligt våra egna prioriteringar.

– Men människor tror inte så mycket och tyck-

er inte så mycket, de har fullt upp med sina egna liv, säger Susan Billmark.

– Vi människor tycker att det är jättejobbigt att förändra saker, men ska det hända något i ens liv är det just det man måste göra. Det tar tid att förlikas med den insikten – men också att förstå vad man ska förändra och hur, säger Susan Billmark.

När en öppnar sig vågar andra också

Många människor är rädda för att berätta hur de mår och tala om sina känslor. Det var Mats Billmark också. När han drabbades av utbrändhet för tjugo år sedan hade han panikångest och generaliserad ångest, men vågade till en början söka hjälp.

– Då var det mera skamligt att prata om psykisk ohälsa, speciellt om man var man. Jag gick hos en mental coach för att det kändes mindre skamligt än att gå till en psykolog.

Susan Billmark tog kontakt med sin mans coach. Han uppmanade henne att ställa mannen inför ett ultimatum: Om du inte börjar gå i terapi tar jag vår dotter med mig och lämnar dig.

– Det gjorde hon till slut, och då brast det för mig. Först då förstod jag allvaret och blev redo att gå i terapi och vi gick också i familjeterapi, säger Mats Billmark.

Han brukade luncha med ett gäng kompisar. När han började tillfriskna märkte han att han ofta kände sig tömd på energi efter lunchträffarna.

Till slut kände han att han inte längre orka-

Susan och Mats Billmark uppmanar oss att vara öppna och nyfikna på varandra, att prata om det som verkligen har betydelse i livet. FOTO: ANNA-LENA AHLSTRÖM

de visa upp en fasad inför sina vänner. I lite mindre sammanhang, när han träffade ett par av dem, valde han att berätta hur han mådde.

– Helt plötsligt vågade de också öppna sig. De kunde säga: jamen sådär har jag också känt ibland. När en öppnar sig sänks ribban för de andra. Om vi bara pratar om sport och skvaller kommer vi inte närmare varandra. Vänskapen djupnar när båda vågat öppna sig, säger Mats.

Numera är han totalt öppen om sitt psykiska mående när han föreläser.

– Jag har aldrig fått en negativ kommentar om det – däremot en massa ryggdunkningar, speciellt för att jag som man vågar visa mig sårbar och svag.

»Stressen gör att vi tappar empatiförmågan.«

Paret vill uppmuntra oss att vara öppna inför varandra, möta andra människor med intresse och nyfikenhet.

– Vi människor är mer lika än olika varandra. Vi borde prata mera om varför vi gör olika val, varför vi reagerar på olika sätt, så att vi kan lära oss av varandra och få mer förståelse för varandra, säger Susan.

De ser stressen som ett av de största grundproblemen i samhället just nu – och den handlar om mer än att bara jobba för mycket.

– Hela ens person blir väldigt egocentrisk när man stressar för att kroppen och hjärnan bara fokuserar på överlevnad. Det gör att vi tappar empatiförmågan för varandra. Vi får mindre och mindre förståelse för varandra vilket gör att det blir större och fler konflikter, säger Susan Billmark.

I den nya boken *Lär dig leva NU* bjuder paret på 24 små historier ur det verkliga livet.

– Vi vill ge konkreta exempel på hur till exempel stress fungerar. Vi kan känna igen oss i historierna och få en uppfattning om hur vi kan vara och göra i stället, säger Susan.

– Det mesta är sånt vi upplevt själva, eller hört från människor vi kommit i kontakt med, säger Mats.

Fem stresshanteringstips

Träna på att varje dag stanna upp och andas ett antal långsamma djupa andetag. Försök att få ner andningen i magen.

Rör på dig minst 20 minuter varje dag, helst i dagsljus.

Försök vara så närvarande du kan i stunden så ofta du har möjlighet.

Ät på regelbundna tider och träna på att äta långsamt.

Skapa tid för annat genom att minska ditt slötittande på sociala medier.

Ett omaka team

DET ÄR TRÅNGT kring tredje advent i år. Två mystiska och mytiska personer har lagt beslag på en och samma söndag. Mer olika varandra kan människor till synes inte bli.

Officiellt äger Johannes dagen. Men folket vill fira Lucia.

Teologi mot folketro. En besvärlig man mot en hemtrevlig tös. Lurvig pälsklädsel mot klanderfritt vitt. Störande, högljutt följ mot rumsrena tjejer och gossar. Rop och skrik mot ljuva ånglatoner.

Johannes kallar sig "en röst som ropar i öknen." Han kommer dig obekvämt nära med bister min och gammaltestamentligt budskap: Du är inte nog! Vakna! Vänd dig om!

Lucia kallas "en ljusklar hägring". Hon kommer och väcker dig med sång och saffransdoft: Du är bra som du är! Sov litet till. Dröm med vingesus.

»De är båda soldater i kampen mot mörkrets makter. De är båda bärare av ljus.«

MEN SE: De är ett osannolikt, men starkt team. De är bärare av samma budskap. De är båda soldater i kampen mot mörkrets makter. De är båda bärare av ljus.

Mannen, som rörde vägen för sin Herre, världens ljus. Flickan, som rörde undan Lucifer och tände Guds ljus i årets mörkaste natt, lusse långnatt. Människor, som inte gav upp sin tro. Människor med en mening i livet.

Vare du den som av natur konfronterar, eller den som konfronterar, vare du den med hög röst eller den med underbara ord, Gud har en plats och en plan för den modiga och den timida, för den som bär den flammande facklan och den som bär ett litet ljus.

HUR DU ÄN ÄR, är du värdig att kämpa med i rikets här. Gud har kallat dig vid namn, vare du Johannes eller Lucia, och slutit dig ömt i sitt famn. Han ska ge dig det mod, den kraft och den glöd som du behöver för att leva och gå vidare i dessa märkliga, mörka tider. Du är bärare av hans ljus. Han är lågan. Dagen är snart kommen.

Hilkka Olkinuora är ordbrukare och prost. **I dag** ska hon tända ljus. **Hennes tips:** Slå upp psalmboken vid nummer 442. Sjung den högt som ett hosianna. Läs den djupt som en bön.

HILKKA OLKINUORA

SÖNDAG 13.12.2020, Tredje söndagen i advent

Söndagen ger kyrkoåret puls. Varje söndag har ett namn och ett tema som återkommer i bibeltexterna. Den här sidan berättar vad de närmsta två söndagarna handlar om i våra kyrkor.

Den här söndagen

är Johannes döparen huvudperson. Johannes uppmanade till ånger och bättring. Hans framträdande var ett tecken på att profetierna var på väg att uppfyllas: Frälsaren skulle snart komma. Temat för söndagen är **Bered väg för konungen**.

Helgens texter

FÖRSTA LÄSNINGEN
5 Mos. 18:15–19

ANDRA LÄSNINGEN
Rom. 16:25–27

EVANGELIUM
Joh. 1:19–27 eller
Joh. 3:26–30

"Jag är en röst som ropar i öknen: Gör vägen rak för Herren, som profeten Jesaja har sagt."

Läs mera i
Joh. 1:19–27.

Psalmförslag

6: 1–4, 14, 837: 1–4, 6: 5–8.

Psalmerna är valda av
Dag-Ulrik Almqvist.

**Min blick gör skarp
och varm som din
för mänsklighetens nöd.
Slut mig i dina armar
in och ge mig kraft och
stöd.**

Psalm 442

Skicka era kyrkliga annonser till: annons@kyrkpressen.fi

Saknar du någon församling? Du hittar de övriga på kyrkpressen.fi

Lucia kommer när vintern känns mörkast

Ofta ser vi Lucia skrida in i en kyrka. I år nås vi av ljusbringaren och luciasångerna via en skärm i stället. Eller så får vi själva vara de som bär ljuset.

MELLERSTA NYLANDS PROSTERI

ESBO

All samlande verksamhet håller paus.

Gudstjänsterna i Esbo domkyrka

29.11–20.12 hålls utan att församlingen är närvarande och streamas på Facebook. Vid förrättningar får max. 10 personer inkl. personal närvara.

Streamad gudstjänst på tredje söndagen i advent.

Sö 13.12 kl. 12.15: Gudstjänsten i domkyrkan hålls utan att församlingen är närvarande. Den streamas på Facebook och kan ses också efter sändningstidens slut på www.facebook.com/www.esboforsamlingar.fi. Egen Facebookinloggning behövs inte.

Julstig för hela familjen på kyrkbacken vid Esbo domkyrka: Du kan bekanta dig med julstigen på egen hand. Den är öppen t.o.m. 6.1.2021. Ta med dig en karta och en julberättelse från en postlåda vid porten vid östra parke-

ringen. Följ rutten genom att gå till de numrerade stationerna med början från nummer 1. På stigen hittar du 8 stora lyktor, där du kan läsa en julberättelse och fundera på frågorna som hör till den. Välkommen!

Adventssamling i postlådan:

Under den här annorlunda adventstiden har diakonin gjort en egen liten jultidning med en varm adventshälsning, tankvärda tankar, pysseltips m.m. Materialet finns endast i pappersform och kan beställas per telefon av diakonen Taina, 040 547 1856. eller per e-post diakoni.esbosvenska@evl.fi. Hör av dig så postar vi!

Julsamtal till dig som är 80+:

Inför julen får alla församlingsmedlemmar som fyllt 80 år ett kort med posten och efter det ett julsamtal per telefon från församlingen. Vi vill fråga hur Du mår och önska God jul. Det är tryggt att svara. Vi ringer inte för att samla in pengar och telefonsamtal förorsakar inte några kostnader.

Diakonin stöder och hjälper: Ta kontakt: Ann-Christine Wiik, 050 597 3313, ann-christine.wiik@evl.fi, Taina Sandberg, 040 547 1856, taina.sandberg@evl.fi, Nina Wallenius, 050 432 4323, nina.wallenius@evl.fi. Du kan också boka telefontid på webben: <https://asiointi.espoonseurakunnat.fi/home>. Vänligen notera att den öppna mottagningen är stängd!

Vi finns här för dig: De anställda är anträffbara per telefon och e-post. Kundbetjäningen sker endast per telefon och elektroniskt: Esbo sv. förs. kansli, 09 8050 3000, esbosvenska-forsamling@evl.fi, må–fre kl. 9–13. Esbo regioncentralregister, 09 050 2600, keskusrekisteri.espoo@evl.fi, bokningstjänster, 09 8050 2601, varauspalvelut.espoo@evl.fi, begravningsstjänster, 09 8050 2200, hautatoimisto.espoo@evl.fi, må–ti kl. 9–15, on–to kl. 9–12, fre stängt.

GRANKULLA

Sö 13.12 kl. 12: Strömmad gudstjänst från Grankulla kyrka, Daniel Nyberg, Heli Peitsalo.

Kl. 18: Strömmad luciakröning utan närvarande publik. Ellen Hallaskari kröns till Grankulla Lucia av Jesper Lindqvist. Luciakören dir. Pamela Sandström, Daniel Nyberg. Länken till strömningen hittar du på grankulla.fi eller grankullaforsamling.fi.

Ti 15.12 kl. 9–10: Diakonimottagning och brötdutdelning i kyrkans aula, Catherine Granlund. Grankulla svenska församlings vanliga vecko- och gruppverksamhet är inhi-berad tom. 20.12 pga. pandemiestriktionerna.

Julen är inte inhi-berad! Gudstjänster genomförs så att enbart de som håller gudstjänsten är närvarande. Gudstjänsterna direktsänds via vår hemsida och det är också där du hittar den info som uppdateras fortgående www.grankullaforsamling.fi

Jultidens stämning kan Du också tryggt uppleva på Grankulla kyrkas innergård. Där har vi byggt upp julens evangelium med hjälp av innergårdens fönster. På innergården har vi också vårt utealtare som nu fått belysning. Där kan Du stilla dig mitt i det som oroar i vardagen. Välkommen för att se våra julfönster, just då det passar Dig.

KYRKSLÄTT

Sö 13.12 kl. 12: Strömmad tredje advents gudstjänst från Kyrksläotts kyrka, i övrigt är kyrkan stängd.

Sö 13.12 kl. 17.15: Luciakröning från Kyrksläotts kyrka sänds som inspelning, i övrigt är kyrkan stängd.

Du kan följa med strömningarna på församlingens Facebook-sida.

Mera information hittar du på hemsidan.

Kyrkoherdeämbetet betjänar under coronaepidemin endast per telefon eller epost må-to kl. 9-15. Fredagar stängt. Tel. 040 350 8213. Epost: kyrkslatts.svenska.forsamling@evl.fi. www.kyrkslattsforsamlingar.fi

TAMMERFORS

Tis 15.12 kl. 12.30-15: Tisdagsklubben i SvH

En videoandakt publiceras varje lördag på församlingens Facebook-sida www.facebook.com/tfors.svenska.

Inga gudstjänster firas före 21.12.

Corona-pandemin kan förorsaka snabba ändringar i jultidens program, så den aktuella informationen finns på församlingens hemsida: tamperens-eurakunnat.fi/svenska

VANDA

SÖ 13.12 kl. 10: Gudstjänst i Helsing kyrka S:t Lars, Kyrkov. 45. A. Paavola, A. Ekberg.

LÖ 19.12 kl. 18: De vackraste julsångerna i Myrbacka, Virta-kyrkan, kyrkosalen, Råtorpsv. 8. J. Juntumaa, Heidi Åberg, Esa Ylivaara.

Gudstjänsten och De vackraste julsångerna: utan församlingens närvaro. Strömmas via församlingens YouTube kanal.

Barnverksamheten i klubbtrymmet, Strömfårv. 13 håller paus till nyåret. Mera info: Martin Fagerudd 050 466 1183.

Vanda svenskas julkalender: följ med på vår YouTube kanal.

Vanda svenska församling flyttar 2021 till Dickursby kyrka, Stationsvägen 12a, 01300 Vanda. Kyrkan är stängd 7-22.1.2021. Vänligen kontakta oss per telefon eller e-post.

HELSINGFORS PROSTERI

JOHANNES

Johanneskyrkan, Högbergsgatan 12
www.helsingforsforsamlingar.fi/johannes

Gudstjänst: söndag 13.12 kl. 12 i Johanneskyrkan. Alla adventsgudstjänster strömmas via facebook.com/johannesforsamling.

Familjekväll på nätet: måndag 7.12 kl. 17.30 via Google Meet. Under kvällen blir det barnsång, fritt umgänge, samtal kring ett tema och en kort andakt. Länk och mer information hittar du i Facebookgruppen Johannes barnverksamhet.

De vackraste julsångerna för hela familjen: måndag 14.12 kl. 18 i Pauluskyrkan. Strömmas via facebook.com/johannesforsamling.

De vackraste julsångerna: onsdag 16.12 kl. 19 i Johanneskyrkan. Strömmas via facebook.com/johannesforsamling.

Lunchmusik: tisdag 15.12 kl. 12 i Gamla kyrkan. Strömmas via Facebooksidan Helsingin tuomiokirkkoseurakunta.

Allt som strömmas via vår Facebooksida kan ses i efterhand på Youtube.

Typ Livet: en podcast för unga vuxna om allt mellan himmel och jord – nytt avsnitt varannan vecka. Följ oss på @typlivetpodden på Instagram för uppdatering om när nya avsnitt släpps. Finns där poddar finns!

Följ @johannesungdom på Instagram för att få veta vad som är på gång inom ungdomsarbetet. Du kan även kontakta vår ungdomsarbetsledare Chrisu, kontaktuppgifter finns på hemsidan.

Vi finns här! Behöver du någon att prata med? Medarbetarnas kontaktuppgifter finns på hemsidan, tveka inte att ta kontakt.

MATTEUS

Matteuskyrkan, Åbohusvägen 3
www.helsingforsforsamlingar.fi/matteus

Adventsgudstjänster online! Kl. 10 varje söndag firar vi som vanligt gudstjänst – nu emellertid online från hemsoffan. Följ med på gudstjänst via Matteus församlings Facebook-sida och delta i gudstjänstgemenskapen i kommentarsfältet. Gudstjänsterna från Matteuskyrkan laddas kl. 12 upp på församlingens Youtube-konto. Mera information på församlingens hemsida www.helsingforsforsamlingar.fi/matteus.

Efter gudstjänsterna dricker vi även kyrkkaffe över nätet tillsammans med någon av församlingens anställda. Varmt välkommen med!

Nu tändas tusen juleljus, Härlig är jorden och Giv mig ej glans: – välkommen med och sjunga de vackraste julsångerna online 15.12 kl. 18 via Matteus församlings Facebook-sida!

Ta kontakt! Du kan alltid kontakta församlingen anställda och diakoniarbetarna om du behöver hjälp eller stöd i vardagen. Kontakta diakoniarbetarna Carita Riitakorpi 050-380 3986 eller Mari Johnson 050-380 3976.

PETRUS

Petruskyrkan Skogsbäcksvägen 15
www.petrusforsamling.net
Gudstjänster online. Följ med streamen via länken på Petrus facebook:
www.facebook.com/petrusforsamling

Streamad traditionell gudstjänst:

13.12 kl. 10 från Petruskyrkan. Metsäranta. Följ med gudstjänsten från din hemsoffa.

Streamad Puls-gudstjänst: 13.12 i Petruskyrkan kl. 15.30. Var en del av gudstjänstgemenskapen hemifrån. Puls är en modern och dynamisk gudstjänstgemenskap centrerad kring Jesus.

I en tid som denna är du välkommen med online. Följ Petrus hemsida för uppdaterad information gällande evenemang och julfrande.

Julkalender: Följ Petrus julkalender i december på facebook eller instagram.

För att vara närmare varandra i den mörknande hösten, sprida ljus och hålla blicken på Jesus kommer olika människor dela sina tankar om vad Gud betyder för dem och vilken skillnad relationen till Jesus har i deras liv. Vad skulle ditt liv vara utan Gud? Vem är Gud för dig? ”Och ljuset lyser i mörkret, och mörkret har inte övervunnit det.” Joh 1:5

Petruspodden: Petrus podcast Petruspodden har nya avsnitt om lovsång och tillbedjan samt lärjungaskap. Du kan lyssna på avsnitten via Spotify eller Podbean, <https://petrusforsamling.podbean.com/>.

Retreat på Snoan: Välkommen med på retreat på retreatgården Snoan i Lappvik den 22-24.1.21. I programmet ingår morgonmessa, tideböner, meditationer, vägledning och egen tid för promenader och vila. Ankomst kl. 17-18 på fredag och avfärd kl. 15 på söndag. Antalet deltagare är begränsat, 8 pers., så anmäl dig gärna i god tid, senast 11.1 till Petrus kansli. Pris. 150€ (logi, mat och program). Medverkande är Camilla Norkko, Johannes Westö och Caroline Sandström. Mer information på Petrus hemsida eller av Caroline Sandström, e-post: [carolinezsandstrom\[a\]gmail.com](mailto:carolinezsandstrom[a]gmail.com), tel 050-336 41 33.

Petrus Kidz på Facebook: I facebook gruppen kan du följa med vad som händer i Petrus församling för barn och familjer.

Julvandring för barn: Gör en julutfärd till Petruskyrkan! Gå igenom fönstervandringen för barn vid Petruskyrkan. Fönstren vid kyrkan är upplysta och dekorerade och varje fönster innehåller en kort berättelse som du kan lyssna till på din telefon via en QR-kod.

De vackraste julsångerna: Eftersom de vackraste julsångerna evenemangen är inställda p.g.a. det rådande läget delar vi ut De vackraste julsångerna häften, så att du kan sjunga bekanta julsånger hemma. Det finns en låda ut-

ESBO

Julstig för hela familjen

På kyrkbacken vid Esbo domkyrka finns en julstig för hela familjen. Du kan bekanta dig med julstigen på egen hand. Den är öppen till och med trettondagen 6.1.2021.

Ta med dig en karta och en julberättelse från en postlåda vid porten vid östra parkeringen. Följ rutten genom att gå till de numrerade stationerna med början från nummer 1. På stigen hittar du 8 stora lyktor, där du kan läsa en julberättelse och fundera på frågorna som hör till den. Välkommen!

anför Petruskyrkan där du kan hämta några exemplar åt dig själv och vänner. **Du kan alltid skicka in dina böneämnen:** till pray.petrus@evl.fi, per post: Petrus församling, Skogsbäcksvägen 15, 00630 Helsingfors.

DEUTSCHE GEMEINDE

Information på hemsidan:
www.deutschegemeinde.fi

OLAUS PETRI

Sö 13.11 kl 11.00: Högmässan li-ve-streamas på församlingens Facebook-sida "Rikssvenska Olaus Petri församlingen – den sjungande kyrkan". **Barnverksamheten** kommer i december att lägga upp bibelberättelser på YouTube under namnet Barn i Olaus Petri. **Kansliet kan nås** må-fre kl 10–12 på numret 050 417 9234 eller olauspetri@evl.fi. Ifall man behöver besöka kansliet så måste man komma överens om det på förhand.

RASEBORGS PROSTERI

EKENÄSNEJDENS SVENSKA

På basen av myndighetsbeslut arrangeras inga offentliga samlingar under tiden 30.11–20.12. Samtliga konserter och musikevent före jul i nejdens kyrkor är därför inställda. Gudstjänster förrättas med endast närvarande personal. Följ med våra virtuella gudstjänster.

Virtuellt i youtubekanalerna Ekenäsnejdens församling:

3. advent sö 13.12:

- kl. 10 Högmässa i Ekenäs kyrka
- kl. 18 Luciakonsert i Ekenäs kyrka. Även i KEXTV kl. 14 & 18

On 16.12:

- kl. 18 De vackraste julsångerna

Info: www.ekenasnejdensforsamling.fi

INGÅ

Sö 13.12:

– kl. 10.00 Högmässa: Degerby kyrka. OBS! gudstjänst utan närvarande församling, gudstjänsten strömmas på församlingens hemsida och facebook i enlighet med domkapitlets direktiv p.g.a. coronapandemin. Sjöblom, Gustafsson Burgmann.

OBS! Ingå församlings diakonimottagning är stängd tills vidare – ta kontakt per telefon, tel 040– 555 2090/Birgitta Lindell (e-post: birgitta.lindell@evl.fi).

Mera information: www.ingaforsamling.fi

KARIS-POJO

Gudstjänsterna sänds via webben pga restriktioner.

Gå till Karis-Pojo församlings webbsida och välj Youtube:

- Lö 12.12 kl. 18: andakt från Karis kyr-

ka, medverkande bl.a. Barbro Näse.

– **Sö 13.12 kl. 12:** högmässan streamas från Karis kyrka, Pentti Raunio och Päivi Tiitu.

Mera info: www.karis-pojoforsamling.fi

SJUNDEÅ

Sö 13.12 kl. 11: Gudstjänsten strömmas med endast medarbetare på plats. **www.sjundeaforsamling.fi**

ESBO STIFT

LOJO

De vackraste julsångerna-tillfällena 12.12. och 13.12. är inställda.

Sö 20.12. kl. 10.00: Fjärde advents gudstjänst i Lojo S:t Lars kyrka förrättas utan närvarande församling. Delar av gudstjänsten är på svenska. Gudstjänsten radieras och du kan lyssna på den via Radio Dei (107,2 MHz).

Högmässa 20.12. kl. 13.00 i Virkby kyrka är inställd.

Uppdaterad info finns på församlingens hemsida: www.lohjanseurakunta.fi/svensk. Vid frågor kan du kontakta Tanja Louhivuori (tfn 044 328 4211, tanja.louhivuori@evl.fi) eller Tom Blomfelt (tfn 044 328 4273, tom.blomfelt@evl.fi).

DOMPROSTERIET

AGRICOLA

Sö 13.12 kl. 13: Strömmad gudstjänst från Lovisa kyrka, som kan ses på församlingens Youtube kanal

Länkar till våra andakter: hittas på vår Facebooksida. Du hittar oss på hemsidan www.agricolaforsamling.fi, på Facebook och Youtube: Agricola svenska församling och på Instagram: @agricolasvenskaforsamling.

BORGÅ

Sö 13.12 kl. 12.15: Strömmad gudstjänst via länk på www.domkyrkan.fi eller via Facebook.

Sö 20.12 kl. 18: Strömmas De vackraste julsångerna från Domkyrkan. Medverkande är Elefteria Apostolidou och Anne Hätönen. Delta via länk via www.domkyrkan.fi och Facebook. Medverkande Camilla Wiksten-Rönnebacka m.fl.

SIBBO

Mer information: på Sibbo svenska församlings hemsida www.sibbo-svenskaforsamling.fi

På grund av covid-19-epidemin: är församlingens ordinarie verksamhet på paus just nu. Våra gudstjänster strömmas på nätet, du hittar dem på Youtubekanalerna Kirkko Sipoossa – Kyrkan i Sibbo. Följ med informationen på församlingens hemsida.

Vi firar pensionärsjulfest på distans i år: En video publiceras i våra kana-

LUCIADAGEN

Hon kommer med ljus i sin krona

Söndag 13 december

Klockan 16:

– Lucia-andakt från Åbo. Via www.virtuaalikirkko.fi kan man i år följa med kröningen av Åbos Lucia Janina Karrento och fira andakt tillsammans med församlingen.

– Luciaandakt från Korpo kyrka. Via www.facebook.com/vasfor eller www.vastabolandsforsamling.fi/video.

Klockan 17.15: Luciakröning från Kyrkslätt kyrka sänds på församlingens Facebook-sida.

Klockan 18:

– Strömmad luciakröning från Grankulla. Ellen Hallaskari kröns till Grankulla Lucia. Luciakören dir. Pamela Sandström, Daniel Nyberg. Länk till strömningen: grankulla.fi eller grankullaforsamling.fi.

– Luciakonsert i Ekenäs kyrka via Youtubekanalerna Ekenäsnejdens församling. Även i KEXTV kl. 14 & 18

ler den 16.12. För att du ska komma i stämning vill vi gärna glädja dig inför den med en liten hälsning från församlingen. Kom och hämta hembakta pepparkakor från Söderkulla kyrka 10–11.12 kl. 13–16.

Sö 13.12 kl. 12: Gudstjänst på tredje advent i Sibbo kyrka. Strömmas på internet. Gudstjänsten är inte öppen för församlingsmedlemmar.

ÅBOLANDS PROSTERI

VÄSTÅBOLAND

Alla församlingens gudstjänster sänds över Internet: på församlingens sida på Facebook www.facebook.com/vasfor eller via församlingens webbsidas videoportal på www.vastabolandsforsamling.fi/video.

Sö 13.12 kl. 10: Direktsänd gudstjänst från Pargas kyrka med kyrkoherde Harry S. Backström och kantor Hanna Lehtonen.

– kl. 16: Luciaandakt från Korpo kyrka. Luciaandakterna från Pargas och Nagu kyrkor sänds på Folkhälsans webbkamaler.

On 16.12 kl. 18: Andakt i advent från Pargas kyrka med församlingspastor Päivi Nuotio-Niemi och kantor Hanna Lehtonen.

ÅBO

sö 13.12:

– kl 12: Predikogudstjänst via www.virtuaalikirkko.fi. Björkgren-Vikström (pred. och saxofon), Björkgren (lit), Danielsson.

– kl 13.30: Pilgrimsvandring i advent. Välkommen med på en vandring med start från Domkyrkans trappa. Vi delar in oss i mindre grupper på 10 personer och vandrar ca 1,5 timme. Vi firar en andakt på vägen, man kan gärna ta med en egen kyrkkaffematsäck. Vi använder munskydd under vandringen.

– kl 16: Lucia-andakt, via www.virtuaalikirkko.fi kan man i år följa med kröningen av Åbos Lucia Janina Karrento och fira andakt tillsammans med församlingen. Maria Wikstedt och Marjo Danielsson medverkar.

Du kan varje dag följa med när ungdomsarbetsledare Daniel Jakobsson öppnar finskspråkiga kalenderluckor och försöker tolka innehållet. FOTO: PATRICIA HÖGNABBA

Tryckmissen blev språkbadskalender

Rikssvenska Daniel Jakobsson, som jobbar i Matteus församling, bjuder frikostigt på sig själv så här i adventstid. I en virtuell språkbadskalender öppnar han kalenderluckor, läser det finska innehållet och försöker förstå budskapet.

TEXT: **ULRIKA HANSSON**

Församlingarna i huvudstadsregionen har som tradition att skicka ut en uppskattad adventskalender till sina församlingsmedlemmar på flera olika språk. I de svenska församlingarna distribuerades kalendern instuck- en i Kyrkpressens senaste nummer.

I år orsakade ett mänskligt misstag på tryckeriet Hämeen kirjapaino att de flesta av de svenskspråkiga kalendrarna fick finskt innehåll, till stor besvikelse för mottagarna och alla som jobbat hårt med kalendern. So-

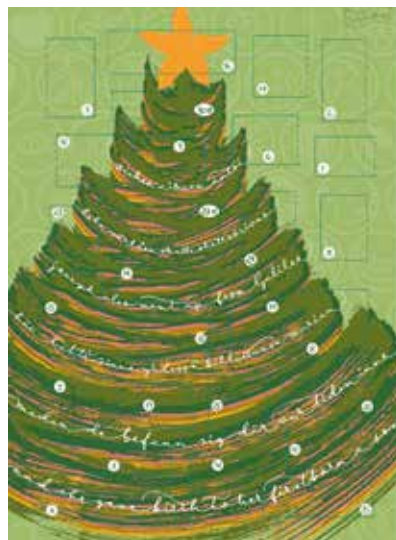
fie Björkgren-Näse gjorde illustrationer och innehåll till årets kalender.

I Matteus församling bestämde man sig för att tänka utanför boxen och använda sig av kalendern på ett kreativt sätt. Ungdomsarbetsledare **Daniel Jakobsson** kommer från Ruskesele i norra Sverige. Varje dag i advent kan du följa med hur han öppnar dagens lucka och försöker tillgodogöra sig det finska innehållet.

Hur kom ni på att göra en språk-

badskalender efter att den traditionella kalendern inte blev som det var tänkt?

– Många av våra vänner och medarbetare har kämpat och satsat massor på att göra en fin adventskalender och så blev det en sådan här jättemiss på tryckeriet. Idén föddes nog

Den adventskalender som i år delades ut av församlingar i huvudstadsregionen är illustrerad av Sofie Björkgren-Näse.

ur den sorgen och frustrationen. Krisen är kreativitetens moder.

Vad gör att du modigt vågar bjuda på dig själv?

– Att jag pratar finska har vi använt som "partytrick" på diverse ungdomssamlingar och föräldraträffar i Matteus under många år. I något skede slutar man tycka det är pinsamt och omfamnar bara det omöjliga, ofta till glädje för de flesta runtomkring.

Vad hoppas ni kunna förmedla med språkbadskalendern denna adventstid?

– Språkkärlek och glädje framförallt! Men vi vill också hjälpa till att rikta fokuset på den superfina och mångsidiga adventskalendern.

Hurdan är din relation till finskan?

– Finskan är som den enerverande hackspetten i Kalle Ankas jul. Obehaglig och irriterande men ändå kan man inte låta bli att älska den.

Den virtuella språkbadskalendern hittar man bland annat på Matteus församlings Facebooksida och Matteus ungdoms Instagramkonto.

–Att inte spela mer är ett beslut jag tar varje dag.
Mattias Boström från Borgå visar att det finns en väg ut ur spelmissbruk. BILD: YLE/ERIK VIERKENS

REDAN I tonåren dikterade spelandet hela Mattias Boströms liv.

– Jag hade satt upp ett mål för mig själv som handlade om att vinna en stor mängd pengar och jag var säker på att det kommer att lyckas bara jag spelar rätt.

Från spelautomaterna ledde missbruket till snabbkrediternas och Casino onlines värld. Spelandet kunde hållas hemligt för andra och där fanns drömmen om större vinster.

– Jag sköt undan förnuftets försök att komma till ytan.

I slutet av juli år 2009 hade Mattias Boströms spel-

Himlalliv: Erfarenhetsexperten

Yle Fem: må 14.12.2020 kl. 18:30, repris ti 15.12.2020 kl. 10:00
Arenan: 13.12.2020

missbruk lett till att han inte kunde lyfta mer snabbblån och krediterna var på minus. Familjen var helt ovetande om situationen. Självmord hade aldrig varit ett alternativ för honom, men nu kändes det som den enda utvägen. Men Mattias hittade en väg ut ur beroendet.

NUHAR Mattias inte spelat på över tio år. Planen är att han ska vara skuldfri sommaren 2023, då har han be-

talat av sin spelskuld i 14 år. Mattias fungerar som erfarenhetsexpert och stödjer andra spelberoende. Han har skrivit boken *Bli inte fast* om sin väg från missbruket. Han upplever att det ännu finns för lite kunskap om spelmissbruk.

– Genom att vara mig själv kan jag visa att det går att komma upp ur träsket av skuld, skam och lögn.

Redaktör: Nina Granvik

Andrum kl. 6.54

(med repris kl. 9.54)

Fredag 11.12 06.54 Karin Saarukka, Nedervetil

Måndag 14.12 Ingemar Johansson, Mariehamn

Tisdag 15.12 Maria Sten, Helsingfors

Onsdag 16.12 Sofia Sjö, Åbo

Torsdag 17.12 Hedvig Långbacka, Helsingfors

Gudstjänst kl. 13.03

Söndag 13.12 Gudstjänst med Vasa svenska metodistförsamling. Predikant: Camilla Klockars.

Aftonandakt kl. 19.15

Fredag 11.12 Maria Repo-Rostedt, Helsingfors

Lördag 12.12 kl. 18.03 Ett ord inför helgen

Söndag 13.12 Bered väg för konungen. Textläsare: Anna Edgren och Hedvig Långbacka. (Repris från 17.12.2017.)

Måndag 14.12 Katarina Gäddnäs, Mariehamn (repris från 17.12.2018)

Tisdag 15.12 Rose-Maj Friman, Korsholm

Onsdag 16.12 Aleksej Sjöberg, Tammerfors

Torsdag 17.12 Maria Westerling, Helsingfors

*I behov av hårda julklappar?
Eller en lugn stund med lite tilltugg?
Vi har vad du behöver!*

Bokcafé Station 1, Jakobstad
Onsdagar & torsdagar kl. 14–18
Lördagar* kl. 10–14

*) LÖRDAG 19.12 HAR VI ÖPPET KL. 10–16

Bokhandel Evangeliska Centret, Vasa
Måndag–fredag kl. 10.15–16*

*) FÖLJANDE DAGAR HAR VI ÖPPET KL. 10.15–18:
TI 8.12, ONS 9.12, TI 15.12 & ONS 16.12

BOKCAFÉ
STATION 1
EN KOSTEN FÖRSTÄLLS

Bokhandel
EVANGELISKA CENTRET

Nykarlebyborna får njuta av julkonsert hemma

Nykarleby Damkör och Nykarleby Manskör slog i början av hösten sina huvuden ihop och beslöt sig för att satsa på en streamad julkonsert. Tanken är att Nykarlebyborna ska få njuta av sådana programinslag som de normalt får ta del av i december.

Julstämning för alla – Under den devisen har **Ann-Charlott Enlund** och **Michael Kronlund** arbetat då de tillsammans satte igång arbetet med den streamade julkonserten i Nykarleby.

– Vi tycker att alla har rätt till julstämning och julinspiration som man kanske vanligen skulle få via julkonserter, säger Michael Kronlund.

Förutom körinslaget har arrangörerna också engagerat kända Nykarlebybördiga musiker: **Simon Häger**, **Sören Lillkung** och **Erik-André Hvidsten**.

Jul i Nykarleby sänds på lokal-tv samt på Youtube i ett dygn mellan 19 och 20 december.

I Nykarleby flyttade julkonserten till lokal-tv och till Youtube – på det viset kan alla njuta av julmusiken.

STENHUGGERI LEVANDER

- nya gravstenar
- gravering
- borttagning av gravsten
- återmontering av gravsten
- förgyllning/försilvring
- rätning
- slipning

EN MINNESVÄRD VISAR
VÖRDNAD OCH VÄRDIGHET
Rönnebackav. 32 A
00710 Helsingfors
tel. 09 387 6284

Oy Majatalo Box Vårdshuset Ab

- Ekologinen
majatalo
- Kahvila ja
kokouspalvelut

- Ekologiskt
vårdshus
- Café och
mötestjänster

TERVETULOA!

www.majatalobox.fi

VÄLKOMMEN!

Spjutsundintie 103 Spjutsundsvägen
01190 Box (Sipoo, Sibbo), ☎ 050 592 4255

MED FINKÄNSLIG SAKKÄNNEDOM FRÅN ÅR 1945

BEGRAVNINGSBYRÅ

ARMAS BORG & Co Ab

Annegatan 12 00120 HELSINGFORS
www.arnasborg.fi

Tel 612 9890
Jour 0400 977 000

Köpes antikviteter

i hela svenska Österbotten

- 1700-1800-tals möbler oberoende av skick
- Arabiaporliner, glasföremål från Berga, Sandnäs o. Grönvik
- Övrigt antikt lösöre, hela dödsbon och privata museér

Köp- och försäljning Raul Pohjonen

Idrottsg. 19, Gamlakarleby. Svar på svenska 06-831 3137, 044-913 8284

Kontant betalning
Varorna
avhämtas.

Vad varje nära anhörig borde veta?

Fritt informationspaket samt kostnadskalkyl hos oss

ESBO BEGRAVNINGSBYRÅ

Esbo centrum | Esboplatsen 7

Tel (09) 7002 4828 | info@espoonhautaustoimisto.fi

www.espoonhautaus.fi

WWW.KYRKPRESSEN.FI

HÅRDA KLAPPAR

23⁸⁰
(34,00)

Anne Bergman & Carola Ekrem
**STORA FINLANDSSVENSKA
FESTBOKEN**

14⁰⁰
(20,00)

Zacharias Topelius
SAGOR I URVAL
Utg. Hanna Kurtén,
ill. Ninni Kairisalo

21⁰⁰
(30,00)

HUSHÅLLSBOK FÖR STENSÖLE GÅRD
Recept, råd och huskurer från 1700-talet
Utg. Märtha Norrback

SLS

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET I FINLAND

KÖP ALLA ÅRETS BÖCKER MED 30 % RABATT

på normalpriset i Vetenskapsbokhandeln på Snellmansgatan 13 i Helsingfors eller på tiedekirja.fi!
Gäller 23.11.2020–4.1.2021.

Önskelista

DET ÄR SNART jul och hon har skrivit sin önskelista. Högt upp på listan finns en riktig häst, heliumballonger (särskrivet) och ett jättestort mjukisdjur. Men allra högst upp på hennes önskelista, på den ledande första plats, finns helt andra önskemål. Att hennes farfar ska leva och att hennes familj ska kunna åka till Finland och fira jul med släkten.

Hon må vara rätt liten, men redan nu vet hon att det största och viktigaste inte går att köpa för pengar och aldrig finns i tomtens säck.

VÅR FÖRSTA – och förhoppningsvis sista – coronajul står för dörren. Jag gissar att de flesta av oss firar en annorlunda jul i år. Kanske för att det inte blir någon julfest i skolan, kanske för att det där viktiga besöket i julkyrkan inte heller blir av eller kanske för att någon familjemedlem blir kvar i sitt hem långt borta. I

någon mån påverkas vi ju alla av coronan.

Under det gångna året har det ibland konstaterats att coronan är rättvis på det sättet att den drabbar oss alla, som om viruset borde få något slags fint jämlikhetspris. Något i mig börjar skrika varje gång någon säger så, för även om coronan nog drabbar oss alla så drabbar den oss så otroligt orättvist. Det finns familjer där båda föräldrarna har förlorat sina jobb i coronans svallvågor och där årets version av julen blir en ganska skral variant som dessutom präglas av oro för framtiden. Det finns familjer som gick sönder under våren då livsutrymmet blev alldeles för litet och det finns familjer där någon älskad får intensivvård medan vi andra öppnar julklappar och tycker det är lite trist att inte allt är exakt som det brukar vara när det är jul.

»Även om coronan drabbar oss alla drabbar den oss så otroligt orättvist.«

DEN HÄR julen kommer att bli annorlunda för oss alla, men det finns faktiskt ingen rättvisa. För många av oss är det bara små detaljer som avviker och också vi får sörja men ska nog göra det ganska tyst. För en del av oss blir den här julen nämligen den svåraste och mörkaste av alla. Den första julen utan någon som absolut borde vara kvar.

Ingen av oss kan ge den lilla flickan en levande farfar i julklapp och ingen av oss kan göra utlandsresor möjliga igen här och nu, men det finns orättvisor och sorger som vi kan reagera på och vi som följer Jesus är kallade att göra just det. Det finns en rad organisationer som jobbar stenhårt för att så många barn som möjligt ska ha en så god jul som möjligt och i år om någonsin ska vi som kan bidra med våra resurser så att de kan göra ännu större skillnad för ännu fler.

AMANDA AUDAS-KASS är modersmålslärare och för tillfället finlandssvensk läsambassadör.

JAG HAMNADE ...

Under vinjetten "Jag hamnade på" hamnar vi på överraskande ställen, antingen fysiskt eller mentalt.

I undergången

Jakobstads Undergång kallas den nya underfarten i stadens centrum i folkmun. Också där, längst nere i undergången, är Gud närvarande i tron, hoppet och kärleken.

Johan Sandberg

Mamma och dotter pysslar in julen

Vivian Krokfors och Hanna-Madeleine Andersson älskar att pyssla och sticka – och de älskar julen! På sitt gemensamma Instagramkonto delar de med sig av julpyssel och julstämning.

TEXT: **CHRISTA MICKELSSON**

Varför startade ni Instagramkontot @Kreativakvinnorkan?

– Vi satt på vår sommarstuga i juni och stickade i solen, och där föddes idén om att visa upp våra alster, lite som en slags dagbok, men också för att ge inspiration åt andra. Vi försöker hålla det enkelt och kravlöst, men vi kan ändå konstatera att vi pysslar med allt möjligt!

Berätta om @Kreativakvinnorkans julutmaning!

– Man har som bekant olika kärlekspråk, och jag har för länge sen konstaterat att ge gåvor är min grej. Jag älskar att planera gåvor, linda in dem vackert och överraska andra med dem. Därifrån kom idén: att under coronaisoleringen i december glädja någon som inte förväntar sig att få någonting av oss, säger Vivian

– Vi vill uppmuntra andra att göra samma sak, för att sprida lite glädje i vintermörkret som kan kännas extra mörkt just i år. Om man vill, kan man dela med sig av sina gåvor med hashtaggen #kreativaklappen2020.

Blir er jul annorlunda på grund av Covid-19?

– I år blir julfirandet ganska traditionellt med den närmaste släkten i Jakobstad, Karleby och Edsevö. På grund

»All lycka blir så mycket större när man får dela den med andra.«

Hanna-Madeleine Andersson

Yrke: Modersmålslärare i Vasa gymnasium.

Familj: Maken Ludvig.

Bor: i Vasa, hemma från Jakobstad.

Dotter till Vivian och Jockum, har alltid tyckt om att pyssla. ”Ända sedan jag var liten har jag pysslat ihop grejer av det jag hittat.”

av restriktionerna blir det lite annorlunda än vi hade tänkt, och om läget förvärras måste vi kanske tänka om ännu en gång, så att alla är trygga.

– Släkten som bor i södra Finland och Tyskland kan tyvärr inte komma upp och fira med oss. I stället får vi fi-

Vivian Krokfors

Yrke: Lärare i religion, historia och samhällslära i Sursik skola.

Familj: Gift med Jockum, två vuxna barn, Hanna-Madeleine och Jonas.

Bor: I Jakobstad, hemma från Peder-söre.

Har pysslat hela livet, började i gymnasiet sy och sticka egna kläder.

Tycker om allt som är vackert.

ra jul med dem som normalt brukar vara i Thailand.

Bästa jultraditionen?

Vivian: Bästa jultraditionen förutom gemenskapen är rimmen på julkapparna. En i taget läser rimmet på sin

julkapp, gissar vad det kan vara, och öppnar den. Sen fortsätter vi i tur och ordning, så själva proceduren kan ta flera timmar. Ibland har vi delat upp julkapparna så att vi öppnat en del på julaftonskvällen, och resten på juldagens förmiddag.

Hanna-Madeleine: Jag gillar också vår julkappstradition. Det är alltid så mysigt att tassa upp på juldagsmorgonen och halvlägga på vardagsrumsgolvet i pyjamasen och öppna julkappar samtidigt som man smuttar på lite glögg.

Vilket ställe i julevangeliet gör dig varmast om hjärtat och varför?

Vivian: Maria gömde och begrunda- de allt detta i sitt hjärta. I modershjärtat ryms så mycket känslor.

Hanna-Madeleine Andersson (ovan) och Vivian Krokfors älskar julen!

FOTON: HANNA-MADELEINE KROKFORSS
OCH JOHAN SANDBERG

Hanna-Madeleine: När herdarna kommer till stallet för att träffa Jesus. All lycka blir så mycket större när man får dela den med andra.

Vad det bästa med din dotter/din mamma?

Hanna-Madeleine: När jag blev vuxen insåg jag hur roligt det är att umgås med min mamma, något jag inte förstod i tonåren. Hon är otroligt givmild och ger gärna både av sin tid, energi och av materiella saker. Dessutom är hon klok och smart, och har alltid goda råd att ge när det behövs.

Vivian: Min dotter är det bästa jag har, tillsammans med min man och vår son. Jag är så glad att hon har blivit en sån fantastisk, mogen, trevlig, och ansvarskännande kvinna. Det är

roligt att kunna dela intressen och vi har liknande smak kring böcker och filmer och tipsar ofta varandra om dessa. Det är roligt att kunna umgås med sitt barn som två vuxna individer.

Vad är det bästa med julen?

Hanna-Madeleine: Det tydliga avbrottet i vardagen och möjligheten att få varva ner tillsammans med familjen. Hela julhelgen är kravlös och en skön avslutning på året.

Vivian: ALLT! Jag älskar hela paketet! Jag njuter så mycket av alla julförberedelser, att jag gärna börjar redan i november så jag ska hinna suga riktigt mycket på karamellen. Hemmet julpyntas, klappar fixas, och stämningen är på topp. Och jag myser.

Vilket pyssel tycker du att enklast och finast på julen?

Hanna-Madeleine: Jag tror som Ernst att det vackra bor i det enkla. För mig handlar det mycket om att skapa stämning i hemmet, bland annat genom att tända ljus. Jag brukar också pyssla någon liten julkrans och ifjol stickade jag stjärnor som jag hängde upp i vår gran.

Vivian: Det enklaste är kanske att dekorera ljus med en värmelång. Men det finaste är ändå för mig att ta in helt vanligt granris. I det har jag hängt röda, blanka julgransbollar som jag skrivit text på.

Bästa rätten på julbordet?

Hanna-Madeleine: Röktt lamm från Engagårds och hemmagjord tranbärgelé.

Vivian: Gravad lax och hjortfilé.

Tipsa om en grej som gör julen lite bättre!

– Gör gärna ett besök hos någon som inte förväntar sig det. I år kanske det inte funkar så bra, men man kan ju ringa eller SMS:a, och visa att du bryr dig. I vår familj har vi under flera års tid besökt nyfinländska vänner i samband med julen.

Ni stickar mycket. Vad är magin med att sticka?

– Att sticka är en form av avslappning. Man sjunker in i sig själv och det blir nästan meditativt. Oftast stickar vi exempelvis framför teven, i bilen eller om vi lyssnar på någon som talar. Det är väldigt givande att se hur något sakta men säkert växer fram ur ens händer. Och dessutom blir det utmärkt gåvor åt våra vänner och släktingar. Det är roligt att stickning igen har blivit så populärt, säger båda.

Det kan jag göra för just de här två

»Jag sitter med hakan lutad i handen och ser ut genom vårt fönster.«

JAG HADE tänkt skriva något om advent, kryddat med lite humor och mys. Men det blev inte så. Jag läser dagstidningen. I flyktinglägret Kara Tepe i Grekland har en åttaåring försökt hänga sig. Lite yngre än vår äldsta pojke, tänker jag. I Sydösterbotten avslöjas en härva av sexuella övergrepp mot barn som får de mest hårdade att säga att sådan grymhet sällan skådas. Mitt nyhetsläsande slutar som det brukar. Jag sitter med hakan lutad i handen och ser ut genom vårt fönster. Jag biter ihop, som för att hålla avgrunden stängd. I mitt inre frågan: Var är du i allt det här? Men världen där ute är novembergrå och tyst, och frågorna ekar tomt.

JAG TAR en promenad med min nioåring. Vi pratar mycket, går långsamt, andas djupt, ser på vattnet. Det hjälper mig lite. Under dagen kommer ordet motkraft till mig, gång på gång. Jag börjar klamra mig fast vid det. Jag betalar in en summa till Unicef, en summa som är en del av ett välgörenhetslopp de sprungit i skolan för länge sedan, men som jag har glömt att betala. Varv efter varv sprang eleverna tills mjölklsyran brände. De löpstegen är en motkraft.

Och jag tänker på att mina barn reagerar starkt när vi går förbi tiggare, och frågar om de får lägga en slant i deras pappersmuggar. Det får de. Empati är en motkraft.

Det ger mig stor tillfredsställelse att hämta hem mina barn en ruggig kväll i december, se till att de är varma, säga att jag saknat dem under dagen. Steka köttbullar så de blir mätta, och prata vid middagsbordet om dem som behöver vår empati och vår hjälp. Det kan jag göra, för just de här två barnen.

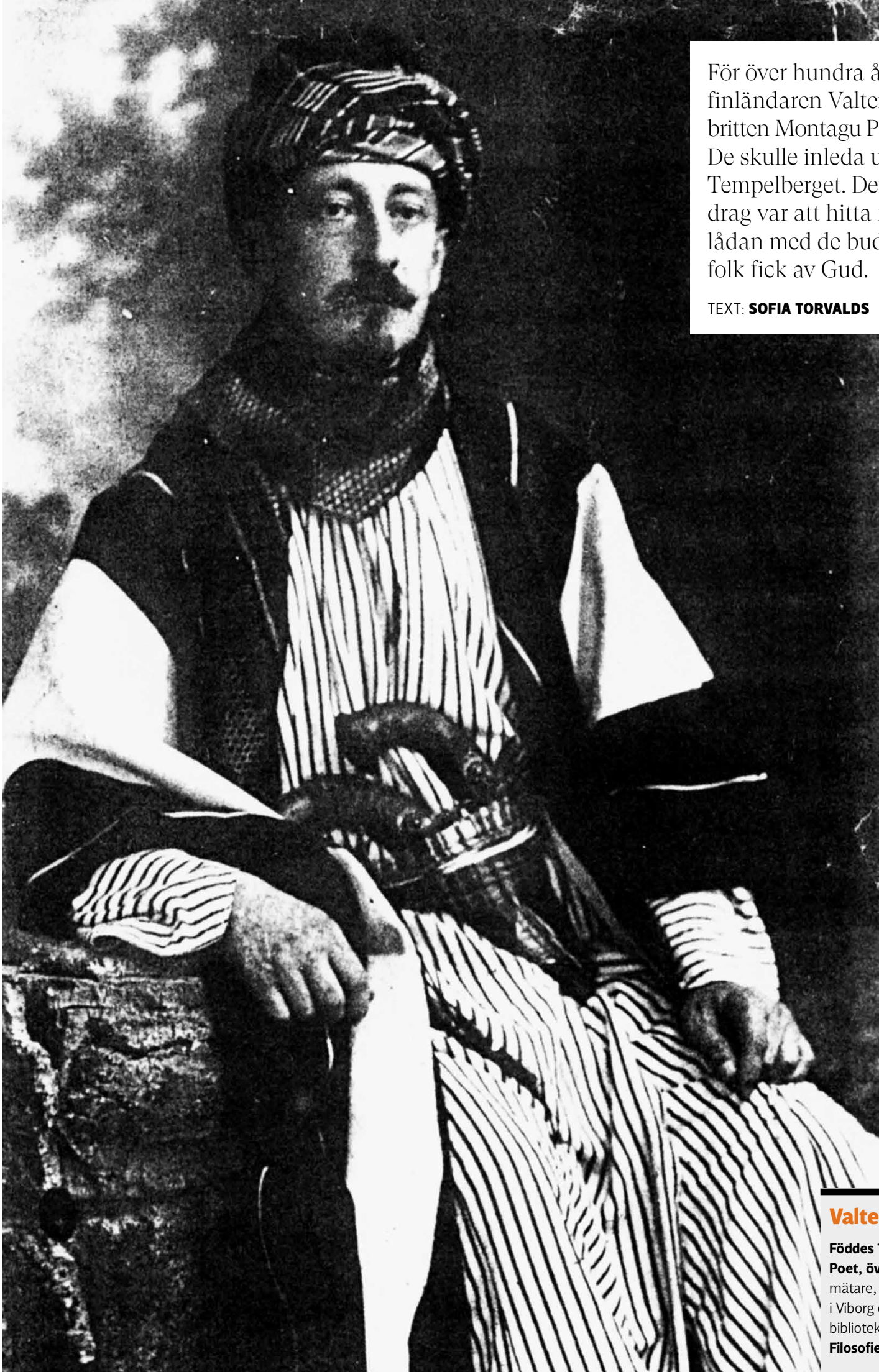
JAG SKRIVER en kolumn, jag som har en röst och ett forum. Och så tänder jag ett ljus, ett vitt och rakt och ensamt ljus på vårt bord, för alla dem som inte har den rösten, för dem som sitter i ett översvämmat tält i ett flyktingläger, för barn som ropar i desperation, men ljudlöst och inåt, av rädsla eller för att ingen längre lyssnar.

Min sexåring som har funderat mycket på döden sa häromkvällen: "Vi har livet, och så har vi döden." Så är det. Just nu har vi livet. I det livet kan vi våga bli berörda av andras lidande, vi kan välja att prata om det, vi kan möta en blick, vi kan bidra, vi kan tända ett ljus.

Vi kan vara en motkraft.

Ulrika Hansson är redaktör på Kyrkpressen.

För över hundra år sedan anlände finländaren Valter Juvelius och britten Montagu Parker till Jerusalem. De skulle inleda utgrävningar vid Tempelberget. Deras hemliga uppdrag var att hitta förbundsarken, lådan med de budtavlor som Israels folk fick av Gud.

TEXT: **SOFIA TORVALDS**

Valter Juvelius

Föddes 1865, dog 1922.

Poet, översättare, motvillig lantmätare, chef för arbetarinstitutet i Viborg och för Viborgs stadsbibliotek.

Filosofie doktor och chifferlösare.

Valters jakt på den försvunna arken

För nio år sedan bodde historikern och forskaren **Timo R. Stewart** i Jerusalem. Hans skrev på sin doktorsavhandling om den finländska kristna sionismen. När han läste finländares reseskildringar från Israel stötte han för första gången på **Valter Juvelius**.

– I början av 1900-talet var han ganska känd. Det var många som visste att han besökt Jerusalem och utfört utgrävningar där.

Alltid när Stewart blev uttråkad av sin doktorsavhandling läste han på om Valter Juvelius i stället. Han besökte Hiskias tunnel, som Juvelius varit med om att röja fram. Snart hade han samlat på sig en tjock Juvelius-mapp full med intressant information.

– Men jag upptäckte snabbt att det fanns väldigt lite information om vad utgrävningarna hade för syfte, mycket var motsägelsefullt eller byggde på rykten.

Nu, nio år senare, har han skrivit den Finlandianominerade boken *Valter Juvelius ja kadonneen arkin metsästys* om äventyret. Idag vet han också vad Valter Juvelius hoppades hitta under Tempelberget: förbundsarken.

En hemlig kod

Valter Juvelius var en begåvad man – begåvad och excentrisk. Hans pappa var lantmätare, medan hans äldre bror gjorde karriär som lärare.

– Han var en språkmänniska, men inte duktig på talade språk, utan på skrivna. Han var alltid lite ställd i sådana lägen där man tvingades tala annat än finska eller svenska, säger Stewart.

När han som lantmätare övernattade i olika stugor på landsbygden började han läsa den enda bok som han hittade: Bibeln.

– Så började han lösa det stora mysteriet, det som så många före och efter honom försökt lösa: Bibelns tideräkning.

Småningom ledde hans räknande till en doktorsavhandling om Bibelns tidsperioder. Men under arbetets gång kom han på något

nytt. Han tyckte sig se en kod, ett chiffer, som avslöjade var förbundsarken blivit gömd.

– De meddelanden han fick fram ur Bibeln var visserligen kryptiska. Men hans tanke var att de hemliga meddelandena var kryptiska med avsikt.

»Hans tanke var att meddelandena var kryptiska med avsikt.«

Varför gick han igång på det så kraftigt? Handlade det om tro? Eller ville han uppleva ett äventyr och lösa ett mysterium?

– Han såg det som vetenskap, säger Timo R. Stewart.

– Det handlade om kunskapstörst, och om att avslöja hemligheter från gången tid.

Stewart påminner om att hundra år har förändrat vår syn på vetenskapen helt. Idag talar vi om proffs och yrkesmänniskor – och det är stor skillnad mellan att göra något som proffs eller som amatör.

– Men på 1800-talet var tanken att du skulle vara särskilt bra på något bara för att du får betalt för det en ganska konstig tanke. Det handlade om att vara hängiven, att ägna sig kärleksfullt åt något, om ett kreativt intellekt.

Och hängiven och kreativ – det var Valter Juvelius.

Se ur samtidens vinkel

När expeditionen som skulle gräva fram förbundsarken bildades var Valter Juvelius en lite udda figur i gänget, som till övriga delar främst bestod av brittiska gentleman. Han var sällskapets chifferexpert, en lärd excentriker från ett litet hörn av det ryska kejsardömet.

– Jag tror faktiskt att det var lättare för honom att sälja sin idé i England än det skulle ha varit att göra det i Finland.

År 1908 anlände Juvelius till Jerusalem. Efter många äventyr – och mutor – lyckades ex-

Timo R. Stewart började rota i Valter Juvelius äventyr som ett hobbyprojekt – men det resulterade i en bok. FOTO: SOFIA TORVALDS

Timo R. Stewart

Doktor i statsvetenskap och forskare i historia. Har forskat särskilt i vilken roll religiös övertygelse spelar i politiken och för den egna identiteten.

peditionen få ett utgrävningstillstånd, och så satte man igång. Man hittade en tunnel, men den visade sig vara svår att gräva fram.

– För moderna läsare känns det här projektet som total galenskap, och många texter som skrivits om det efteråt är karnevaliserande. Det sägs att britererna åkte till Jerusalem för att supa och skjuta apelsiner, och att de slösade bort alla sina pengar.

Den bilden är inte helt fel – men heller inte helt rätt, menar Stewart.

– För dem var det viktigt att bli tagna på all-

Valter Juvelius i 25-årsåldern. Han började sin karriär som lantmätare, men hans intresse för Bibelns tidsåldrar resulterade så småningom i en doktorsavhandling.

fer. Han kunde aldrig riktigt släppa det, och med åren blev hans idéer vildare och vildare.

Och vad hade hänt om expeditionen verkligen hade hittat arken?

– De diskuterade det, och insåg problemen. Det är liksom en grej större än världen. När Indiana Jones hittar förbundsarken i filmen gömmer han undan den eftersom han förstår att den skulle förrinta allt. Men även om arken inte skulle förrinta allt är den ju så enormt viktig för så många. Skulle man ens kunna ha den på museum? Och i vems museum i så fall?

»Skulle man ens kunna ha den på museum? Och i vems museum i så fall?«

Vad tror du själv: fanns förbundsarken och var finns den idag?

– Jag skulle ha lust att svara; det är inte mitt område, skrattar Timo R. Stewart.

– Men det är klart att jag har funderat på det. Jag tror att det är mycket möjligt att det finns en grund för de här berättelserna i Bibeln. Att en sådan fanns skulle också förklara att det fanns ett rum i centrum av templet i Jerusalem, ett rum som var tomt när romarna kom till staden. Det känns intressant.

Han tycker att det är lite förvånande att så många av Juvelius samtida slog fast att förbundsarken inte kunde hittas.

– ”Man kan inte hitta den för den är förstörd”, sa de. Men hur kan man veta det? Det känns som om det var behändigare att den inte kunde hittas än att den kunde hittas.

var. Det fanns en poäng med det hela och de arbetade hårt. Givetvist tänkte många också på det tiden att projektet var galet, men det var inte alls så galet som det verkar idag.

Han säger att ett syfte med hans bok är att peka på att något kan se väldigt annorlunda ut om man ser på det ur det förflutnas synvinkel.

– Historia får inte handla om att vi tittar bakåt och skakar på våra huvuden åt allt gallet de hittade på. I stället ska vi försöka lista ut varför något var så viktigt för dem att de satsade mycket tid och pengar på det.

Utgrävningarna sträckte sig över många år och slutade snopet med att expeditionen försökte ta sig in i Klippmoskén på natten

– och fick lämna Jerusalem i all hast. Vad uppnådde de egentligen?

– De lyckades tömma Hiskias tunnel, som är över en halv kilometer lång. Det var ett stort arbete, och absolut värt att göras. Tunneln är mycket gammal, och i den hittade de forntida gravar och ben, sådant som togs tillvara och idag finns på museum.

Men de hittade inte det de sökte. De hittade inte Israels stora konungars gravar. Och framför allt: de hittade inte förbundsarken.

Var det en stor besvikelse för Valter Juvelius?

– Ja, det tror jag. Jag tror att det plågade honom, och livet ut fortsatte han leta efter chif-

En tidning för nyfikna barn

HBL JUNIOR

Barnens egen tidning. På svenska!

HBL Junior

Beställ
HBL Junior på

hbl.fi/hbljunior

Kundtjänst och
prenumerationer

pren@hbl.fi
09 1253 500

Julkalppstips för barn och unga

Just nu får du ett riktigt bra julerbjudande på
HBL Junior-prenumerationer!

Endast
99 €
norm. 120 €

HBL Junior 1 år

HBL Junior innehåller allt som en nyhetstidning ska innehålla: intressanta artiklar om det som händer nära dig och ute i världen, vetenskap, sport, kultur - skrivet på ett sätt som är lätt att förstå. Prenumerationen är fortlöpande.

Endast
59 €
norm. 70 €

HBL Junior 6 mån.

HBL Junior innehåller allt som en nyhetstidning ska innehålla: intressanta artiklar om det som händer nära dig och ute i världen, vetenskap, sport, kultur - skrivet på ett sätt som är lätt att förstå. Prenumerationen är fortlöpande.

Från
59 €
6 månader

Prenumerationen är fortlöpande och börjar inom några dagar efter att vi fått din beställning och gäller privathushåll inom Finland som inte har en prenumeration. Priset gäller för den utsatta kampanjtiden, därefter gäller normalt listpris. KSF Media förbehåller sig rätten att godkänna prenumerationen. Priset gäller till 31.12.2020. Namn- och adressuppgifter kan användas i KSF Medias marknadsföring. Prenumerera via webben: www.hbl.fi/hbljunior.

**HBL
Junior**

Fridfull jul och ett välsignat Nytt År!

Begravningsbyråer
NYMAN & Co Ab
www.hautausnyman.fi

Häutaustöimistö - Begravningsbyrå
Lindqvist

www.hautautöimistölinöqvist.fi

Göran Sundqvist
TRAVEL PARTNER

www.resmedgoran.com

Sven-Erik Syrén's Förlag

tfn: 050-301 6598

KONTAKTOR

Myllärinkatu 26, 65100 Vaasa
06 3177 900 kontaktor@kontaktor.fi

esse elektro-kraft

www.eekab.fi

Stenhuggeri Levander

tel. 09-387 6284

F:ma A Ekström

www.enhjälpandehand.fi

BEGRAVNINGSTJÄNST
Kalmari

www.hautauspalvelukalmari.fi

Kyrönmaan Näkö Oy

Tervajoki
Tel. (06) 478 5440,

Korsnäs Blomster och Begravningstjänst

tel 06-364 1410

Blomsteraffär Begravningsbyrå **Fant**

www.begravningsbyrafant.fi

Häutaustöimistö Mattsson

Karleby
tfn. 040-500 9380

Barman Anders FMA

Tfn 040-728 7339
Snappertuna

Werthmanns begravningsbyrå
Karis Ekenäs Hangö
www.werthmanns.com

www.enagolvochtak.fi

Ab Agro-Ytmek Oy

www.agroymek.fi

BEGRAVNINGSBYRÅ
Nocturne Ab

Tel. 018-19028
www.nocturne.ax

MASKINSERVICE • KONEHUOLTO
MARANDER
www.marander.fi

Malax Begravningsbyrå AB

mbb@pp.malax.fi
www.malaxbegravningsbyra.fi

Ab J. Tidstrand Oy

www.tidstrand.fi

Begravningsbyrå Grönroos
Sibbo

tfn. 09-239 2688

Br Bäcklund

Tel. 06-364 3140, Korsnäs
brbacklund@gmail.com

Klockor-Smycken
Nygårds
UR-GULD
Tel. 224 2022
Matsilver-Presenter

Grankulla Stad

www.grankulla.fi

LOCUS

www.locus.fi

www.porkenas.net

Fridfull jul och ett välsignat Nytt År!

Inremissionshemmet

044-776 6080
www.inremissionshemmet.org

CJ-Center Kb Jonny's Försäljningstjänst

www.cjcenter.fi

www.tessescafe.fi

Lämna in din
hyresannons
via webben

KYRKPRESSEN.FI

Och spara 5 euro
i serviceavgift!

LOCUS

STOR EFTERFRÅGAN PÅ HYRESLÄGENHETER

1000-tals nöjda kunder kan inte ha fel!
Vi står till Er tjänst under hela hyrestiden.

Visste du att vi också tar
emot försäljningsuppdrag.
Försäljningen sköter vi alltid
finkänsligt och smidigt.

Förmedling med omtanke sedan 1993

Oy N&N Locus Ab Aff [A]
Smedsgatan 13, 00150 Helsingfors

tel. (09) 17 17 44
www.locus.fi

God Jul och Gott Nytt År!

Norra Strandgatan 12, 10600 Ekenäs
Pohjoinen Rantakatu 12, 10600 Tammsaari

www.ghfyren.fi
fyren@ghfyren.fi

Tel/Puh +358 19 241 3200
GSM +358 40 541 0657

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Andra årets medicin
studerande söker lä-
genhet
i Munksnäs eller Tölö.
Röker inte och har inga
husdjur.
Tel: 040-5271203, Ines

Sökes etta i södra
Helsingfors från 30.12.
2020, max 700e/mån
inklusive vatten och el.
Tel: 0406197454/Venla

Ansvarsfull kvinnlig Han-
ken
studerande söker lä-
genhet
i Helsingfors centrum.
Röker inte. Hyra max
720e/mån.
// Cecilia tel. 040-
4673991

Ensamstående, skötsam
mor söker bostad att
hyra i
Ulrikasborg/Rödbergen.
Tel: 040-7104838

UTHYRES

Stiftelsen Lillesgården
erbjuder förmånliga
pensionärsbostäder (et-
tor) i Nordsjö, ej service-
boende.
0505903780 tis-to 9-12.

Trevlig etta i Åbo. 28 m2,
stor kokvrå med fönster.
Grönområde nära cen-
trum.
Tallkottsv. 2 A2. Hyra
500 €,
vatten o. el ingår.
Tel: 0407623509.

Nyrenoverad etta+ kokv. i
Konala Helsingfors 22 m2
tel. 0400646398.

Nyrenoverad 27,5 m2
med
balkong i Drumsö nära
metron. Hyra 820€. Tel
0503774589/ Catarina.

Ljus och fin studio i
Jugendbyggnad, vid
Braheplan. Hyra: €870,
inkl
vatten. Tel: 0452702099.

KÖPES

Par köper bostad i Södra
Helsingfors, 65-90m2
i vad
som helst för skick.
Tölö, Berghäll, Rödber-
gen, Eira osv. Kontakt:
0505256740 eller
kullman.isak@gmail.com

Studielägenhet köpes
1a eller 2a i Helsingfors
040-7022838
Staffan

Familj på 4 önskar köpa
bostad i Södra Haga, min.
4rum+kök. Tel:
0408211350

SÄLJES

Tvåa på Ottomalmsga-
tan4
i centrala Jakobstad
säljes.
Första plan stor allmän
bakgård. Tel 0447770695

ÖVRIGT

Adelsförbundets
understödsförenings
KONDOLEANSADRESSER
Adresser utan text:
Riddarhusets kansli
010 411 7260
Adresser med egen text:
0500 911 449 (vard. efter
kl. 9.00)

Din marknadsannons läm-
nar du enklast in via vårt
webbverktyg som finns på
www.kyrkpressen.fi. Priset
är 4,50€ per rad.
För annonser som läm-
nas in per telefon på num-
mer 040
831 6614 eller via epost till
adressen **annons@kyrk-
pressen.fi** tillkommer en
servicekostnad på 5€.

Nytt!
Nyrenoverade
dubbelrum

Julsemester

349 €/pers./2 dygn

399 €/pers./3 dygn

439 €/pers./4 dygn

479 €/pers./5 dygn

Logi i dubbelrum, frukostar, en buffémåltid per dag,
tillgång till spabadet och gymmet samt
mysigt julprogram och inträde till jultidens danser.
Under julhelgen serveras ett läckert julbord med
alla traditionella julrätter.

På julaften ingår även en julig kvällsmat i priset.

Tilläggsavgift för enkelrum 35 €/dygn

Köp presentkort till Härmä Spa!

HÄRMÄ SPA

Vaasantie 22, Ylihärmä
Tfn (06) 483 1600
www.harmaspa.fi

UNDERSTÖD FÖR MUSIK

kan sökas hos Esbo kyrkliga samfällighet

Vi stöder musikaliska projekt som berikar och utvecklar den andliga musikverksamheten i Esbo. Principerna för beviljandet av understöd och uppgifter om de dokument som ska fogas till ansökan finns på adressen espoonseurakunnat.fi.

I regel utdelas understöd på 1 000–4 000 €.

Ansökningstiden löper ut 31.1.2021, och understödet ska användas före 30.6.2022.

Förfrågningar om understödet besvaras av chefen för det gemensamma församlingsarbetet, Eero Jokela, tfn 8050 2590, eero.jokela@evl.fi.

KUNGÖRELSE

KYRKAN⁺
I ESBO

Gemensamma kyrkofullmäktige i Esbo kyrkliga samfällighet sammanträder onsdagen den 16 december 2020 kl. 18.00 i Esbo stads fullmäktigegård, Esbogatan 5.

Ärenden

1. Niko-Lassi Kurtis avsked från medlemskapet i gemensamma kyrkofullmäktige
2. Maija Snyggs avsked från suppleantskapet i gemensamma kyrkofullmäktige
3. Kimmo Runonens avsked från suppleantskapet i gemensamma kyrkofullmäktige
4. Jarmo Soljasalos avsked från suppleantskapet i gemensamma kyrkofullmäktige
5. Jarmo Soljasalos avsked från suppleantskapet i fastighetsdirektionen
6. Bemötande av Erkki Auranens initiativ om att Esbo kyrkliga samfällighet ska uppnå kolneutralitet under åren 2020–2021
7. Esbo kyrkliga samfällighets miljöpolitik 2020–2030
8. Ändring av stadgan om förrättningsarvoden
9. Bemötande av Martti Hellströms hemställningskläm 18.12.2019
10. Uppgifter om budgetutfallet 1.1–30.9.2020
11. Esbo kyrkliga samfällighets budgetförslag för år 2021 och förslag till verksamhets- och ekonomiplan för åren 2021–2023
12. Avtal om teleoperatörstjänster
13. Ansökan om ändring av detaljplanen, intentionsavtal och tomtreservation för Bergans församlingsgårds tomt

Esbo 1.12.2020

Heikki Sorvari

Ordförande för gemensamma kyrkofullmäktige

OPINION

Skicka insändaren till: Kyrkpressen/opinion, Tölötorggatan 2 B vån. 8, 02600 Helsingfors. E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi. Glöm inte namn, adress och telefonnummer. Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna.

Uppenbarelseboken

Budskapet är: Håll ut!

Bibelns sista bok från ca år 96 är nu mer aktuell än någonsin tidigare; alldeles som biskop emeritus Erik Vikström nyligen konstaterade. Vi bör absolut inte frukta den, utan läsa den med stort intresse. Kärnan i budskapet är: "Jesus segrar." Den hälsningen går som en röd tråd genom hela boken. Jesus vinner! I de första tre kapitlen befinner vi oss ännu på jorden för 2 000 år sedan. Från och med kapitel fyra får vi blicka in i himlen och skåda in i framtiden.

Uppenbarelseboken är inte skriven för teologer utan för vanligt folk och riktad till de plågade kristna under kejsar Domitianus tid. Men orden är samtidigt trösteord avsedda för de förföljda heliga i alla tider. Förföljelserna av de kristna under Neros tid, då Petrus och Paulus blev martyrer, lugnade ned sig för en tid, men tog sedan ny fart igen. De kristna kunde ju omöjligt offra rökelse på ett altare framför kejsarens bild och bekänna honom vara Herre, utan att förneka Kristus, vilket Domitianus krävde av varje romersk medborgare.

Språket är enkelt och grekiskan obearbetad, lämpad för den "enkla" människan. Hur skulle Johannes ha vågat göra den minsta redigering av texten och riskera sin plats i Livets träd? Han rycks upp i himlen och ned på jorden om vart annat, han ser syn på syn, skådar in i framtiden, hör röster medan det ena panoramat avlöser det andra och han uppmanas gå på gång: Skriv ... Skriv ... Skriv. Varningen är bara allt för tydlig. Den som

"Uppenbarelseboken är inte skriven för teologer utan för vanligt folk och riktad till de plågade kristna under kejsar Domitianus tid. Men orden är samtidigt trösteord avsedda för de förföljda heliga i alla tider."

lägger något till orden ... Vem annan skulle ha vågat göra rättelser i en dylik situation? Därför är språket vardagligt grovt och bör läsas som det står skrivet.

Fienden, djävulen hatar Uppenbarelseboken. Han vill gärna sprida ett skimmer av att den är svår att förstå. Hanseget öde "draken" (Upp. 20:10) finns beskrivet där tillsammans med den kommande "världshärskaren", "vilddjuret från havet" eller "antikrist" och den falske profeten (vilddjuret från jorden) i kapitlen 12 och 13. En ondska som sökersin mot svarighet och kopierar den Allsmäktige Gudens treenighet: Fadern, Sonen och Anden. De kräver sedan tillbedjan som endast tillkommer Gud. De tre, av vilka två är människor, hamnar slutligen i den brinnande svavelsjön. Före det kommer svåra tider när det varken går att köpa eller sälja utan att ha vilddjurets märke tatuerat på handen eller i pannan. Då behövs inte längre pengar, kort eller mobilapplikationer i kassakö, utan endast en osynlig kod på eller under huden som lätt går att avläsa. Knappast tvivlar väl någon i dagens virtuella teknologismhälle på att dessa saker skulle vara möjliga? Här gäller det för dem som

tror på Jesus, "de heliga", att hålla ut. Det är bokens nyckel och hälsningen till alla seriöst troende kristna. Bevara tron på Jesus och håll ut! Jesus är vinnaren!

Innan världshärskaren träder fram drabbas världen av jordbävningar, krig, oroligheter, svält och föroreningar. Dessa globala problem kommer att förbereda eller mjuka upp jordens länder och folk för behovet av en enda stark ledare som förmår råda bot på bekymren och så att säga har alla trådar i sin hand. Redan i dag tränar man efter en sådan. Han kan till och med vara jude. När Hitler och nazisterna fick makten i trettioalets Tyskland så lyckades han till en början avskaffa massarbetslösheten och övriga nationella olägenheter, innan hans sanna väsen kom i dagen. Detsamma sker när Anti-krist kommer, men omspänner då hela världen.

Vi här i västvärlden är fixerade vid det som är svårt att förstå i Uppenbarelseboken. Däremot läser förföljda troende kristna i Kina och Nordkorea texterna med stor behållning. Så ska även vi modigt läsa dem med detta för ögonen: Jesus vinner!

HELGE EKMAN, Borgå

"Helsingforsbornas kyrka" klingar illa

"Kyrkan i Helsingfors", "Helsingfors församlingar" och nu "Helsingforsbornas kyrka".

Varför, kära lutherska vänner, mediepersoner och beslutsfattare, tror ni det här klingar så illa i våra öron, vi som tillhör en kyrka eller en församling som också lever och verkar i och för människor i Helsingfors?

Ekumenik handlar inte bara om hur vi kan enas kring en gemensam syn på rättfärdiggörelse eller nå en djupare förståelse för varandra syn på dop, nattvard eller ämbete.

Ekumenik handlar också om hur vi använder språket i den verklighet vi lever i, hur vi förhåller oss till varandra, inkluderande eller exkluderande.

"Lite större ödmjukhet skulle vara klädsamt."

Närden lutherska kyrkotillhörigheten i huvudstadsregionen ligger på ca 50 procent är det inte längre läge att utropa sig som "Helsingforsbornas kyrka". Lite större ödmjukhet inför de statistiska och ekumeniska realiteterna skulle vara klädsamt. Vi är faktiskt många kyrkor och församlingar som arbetar i Helsingfors, inte sällan i samarbete med de lutherska församlingarna.

JANI EDSTRÖM
Esbo

Tredje sektorn ett viktigt stöd under coronapandemin

Coronapandemins konsekvenser för den psykiska hälsan har börjat synas hos flera grupper. En ökning i antalet kontakter till stödtjänstevittnar om ett växande behov av stöd hos såväl unga som äldre.

Coronapandemins effekter på den psykiska hälsan har syns tydligt hos kristelefonerna. Föreningen psykisk hälsa Finland tog emot 82 888 kontaktförsök mellan januari och april – en ökning med 46 procent jämfört med samma tid föregående år.

Även inom Psykosociala förbundet har vi sett konsekvenser av coronaviruset på människors psykiska mående. I en enkätundersökning som vi utförde under sommaren framkom att en stor majoritet hade upplevt ångest och oro ofta på grund av coronaviruset. Vidare hade flera upp-

levt att deras mående försämrats på grund av isolering och avbrott i kontakten med den professionella vården.

Enligt Psykiater Kristian Wahlbeck, utvecklingsdirektör på föreningen Psykisk hälsa i Finland, kan man tala om en coronapandemins tredje våg (Svenska Yle, 24.9.2020). Wahlbeck konstaterar att känslor av hopplöshet, ångest och depression har ökat, vilket riskerar att leda till psykisk ohälsa i längden.

Även Institutet för hälsa och välfärd konstaterar i en ny rapport att framförallt studerande, äldre och vårdpersonal visat psykiska symptom på grund av coronapandemin.

Coronapandemin har lyft fram tredje sektorns viktiga roll som komplement till ett redan överbelastat vårdsystem.

Tidigare i år publicerade Soste sin Organisationsbarometer för år 2020, i vilken man rekommenderar att ta till vara den expertis som föreningar kan erbjuda. Expertisen inom tredje sektorn utgör en värdefull resurs när det gäller att kunna erbjuda stöd och hänvisa personer till rätt vård.

Vi behöver ta till vara expertisen inom tredje sektorn för att svara mot det växande behovet av stöd. Möjligheten inom tredje sektorn att erbjuda såväl kamratstöd som rådgivning i vardagen kan ge verktyg och resurser att tackla de psykiska påfrestningar som coronapandemin har medfört.

Psykosociala förbundets höstmöte 19.11.2020

CHRISTER RÖNNLUND, ordförande
BODIL VIITANEN, verksamhetsledare
Psykosociala förbundet rf

Ett annat evangelium

I Gal 1:8 förbannar Paulus alla dem som vill förkunna ett annat evangelium än det som han har förkunnat. Paulus evangelium är komprimerat i orden "Vi skall räknas som rättfärdiga, ty vi tror på honom som från de döda har uppväckt vår herre Jesus, som blev utlämnad för våra överträdelsers skull och uppväckt för vår rättfärdiggörelses skull" (Rom 4:24–25).

Redan Nya testamentet berättar om falska profeter (Apg 13, 1Joh 4:1–6) och under kyrkans fyra första sekel uppstod flera arketyper av irrläror:

"Det är bara jag som får tolka Bibeln och jag vet när Kristus alldeles snart kommer." Fel. Bibeln är skriven för alla och många ska tolka den (Apg 2:16–18, Apg 17:11). Det var därför som

Luther översatte Bibeln till tyska och inspirerade andra att översätta den till vanliga människors olika språk. En kristen borde hela tiden i sin vardag leva enligt det att det bara är Gud som vet när tiden rinner ut (Matt 24:36–44).

"Församlingen ska bestå av idel fromma och syndfria människor. Andra ska dömas och lämnas utanför." Fel. Jesus lär oss att vi varken kan eller ska skilja "goda" och "dåliga" från varandra, det händer först senare när tiden är inne (Matt 13:30). Det är inte vår sak att döma andra människor eftersom vi alla är syndiga (Matt 7:1–5).

"Visst finns det en Gud och liv efter döden! Jesus var nog en fin människa, om bara alla levde enligt hans exempel skulle vi göra världen bättre!

"Bara Gud vet när tiden rinner ut."

Förstås finns det andar också! Fel. Gud är en och samtidigt tre likvärdiga personer även om jag inte kan fatta det – jag måste nöja mig att tro. Gud är vår skapare, han upprätthåller universumet och allt levande och kommer en gång att väcka oss ifrån de döda. Jesus föddes visserligen som människa men han är också sann Gud (Apg 2:36) och vår enda frälsare (Apg 4:12). Och det finns bara en Helig Ande, tredje aspekten av Gud, som kom till jorden i enlighet med Jesus löfte (Joh 16:7, Apg 2:1–4). Men andra andar är avguda-

andar som bara vill vilseleda människor (1Tim 4:1) och som ska skiljas från den Heliga Anden (1Kor 12:10).

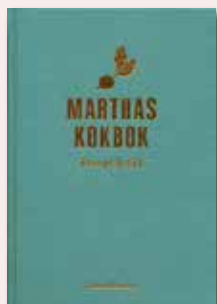
"Det jordiska livet är av ondo, i synnerhet allt det sexuella, och en sann kristen ska försaka det, dra sig undan och leva ett heligt liv. På det sätt kan man tillägna sig den hemliga kunskapen om Gud." Fel. Livet är Guds gåva (Pred 3:12–13), också sexualiteten (Pred 9:9. Till och med Paulus medger det (1Kor 7:5, 1Tim 4:2–3) och Luther kämpade för det. Det finns ingen hemlig kunskap om Gud, för han vill att han öppet ska förkunnas åt alla (Matt 28:18–19, Kol 1:26–28).

Gemensamt för alla dessa andra evangelier är att syndens fullständiga försoning i Jesus Kristus ifrågasätts. An-

tingen behövs den inte alls eller sen är den otillräcklig och vi måste på något sätt "bättra på" Guds verk. Dessvärre är deras förkunnare inte bara kyrkohistoria, utan högst levande i vår tid: domedagsprofeter som till och med driver människor till kollektivt självmord, de som anser att man blir fri från synd om man anstränger sig ordentligt, alla som nekar Jesus som Gud och frälsare och tror att de med sina åtgärder kan rädda sig och vår planet. Och sist men icke minst varje kyrka och samfund som anser sig förvalta mytisk kunskap nödvändig för vår frälsning i sin ordning och sina sedvanor. Jesus Kristus är tillräcklig. "Det är fullbordat" (Joh 19:30).

KIRSTI RIIPOLA, Nagu

Vilken bok vill du ge?

Marthas kokbok

Kökets klassiker behövs i varje hem!

Fontana Media, inb. 32,00

CHRISTA MICKELSSON

Ett blodkärl som brast

En berättelse om en stroke och vägen tillbaka.

Fontana Media, hft. 24,90

GUSTAV BJÖRKSTRAND

På avstånd ser man klarare – En självbiografi

Fontana Media, inb. 32,50

KATARINA GÄDDNÄS

Bara vara

– En trasa i Guds skimrande väv

Betraktelser för alla årets tider.

Fontana Media, inb. 26,90

TOMMY HELLSTEN

Jag är inte längre rädd

– En bok om kärlek

Libris, inb. 27,50

TOMAS SJÖDIN

Ljudet av tystnad

Vad längtar du efter att få höra?

Libris, inb. 27,90

CHARLOTTE FRYCKLUND

Bibelns kvinnor

– 101 möten med kända och okända systrar

Argument, inb. 24,00

**Läs mer i
vår julbilaga!**

Du hittar den
i Kyrkpressen
nr 23 och på

www.fontanamedia.fi

Julstjärnan

Spännande läsning och pyssel inför jul!

Fontana Media, 7,00

M.J. THOMAS

Mysteriet med de gömda skriftrullarna

Konungens födelse. 6–12 år.

Bornelings, inb. 16,80

MAX LUCADO

Om du någon gång skulle undra

Du är älskad och dyrbar!

Bornelings, inb. 16,50

Dagens Lösen 2021

Fontana Media, hft. 10,00

Årskalendern Ecclesia 2021

Fontana Media, ringpärm 15,00